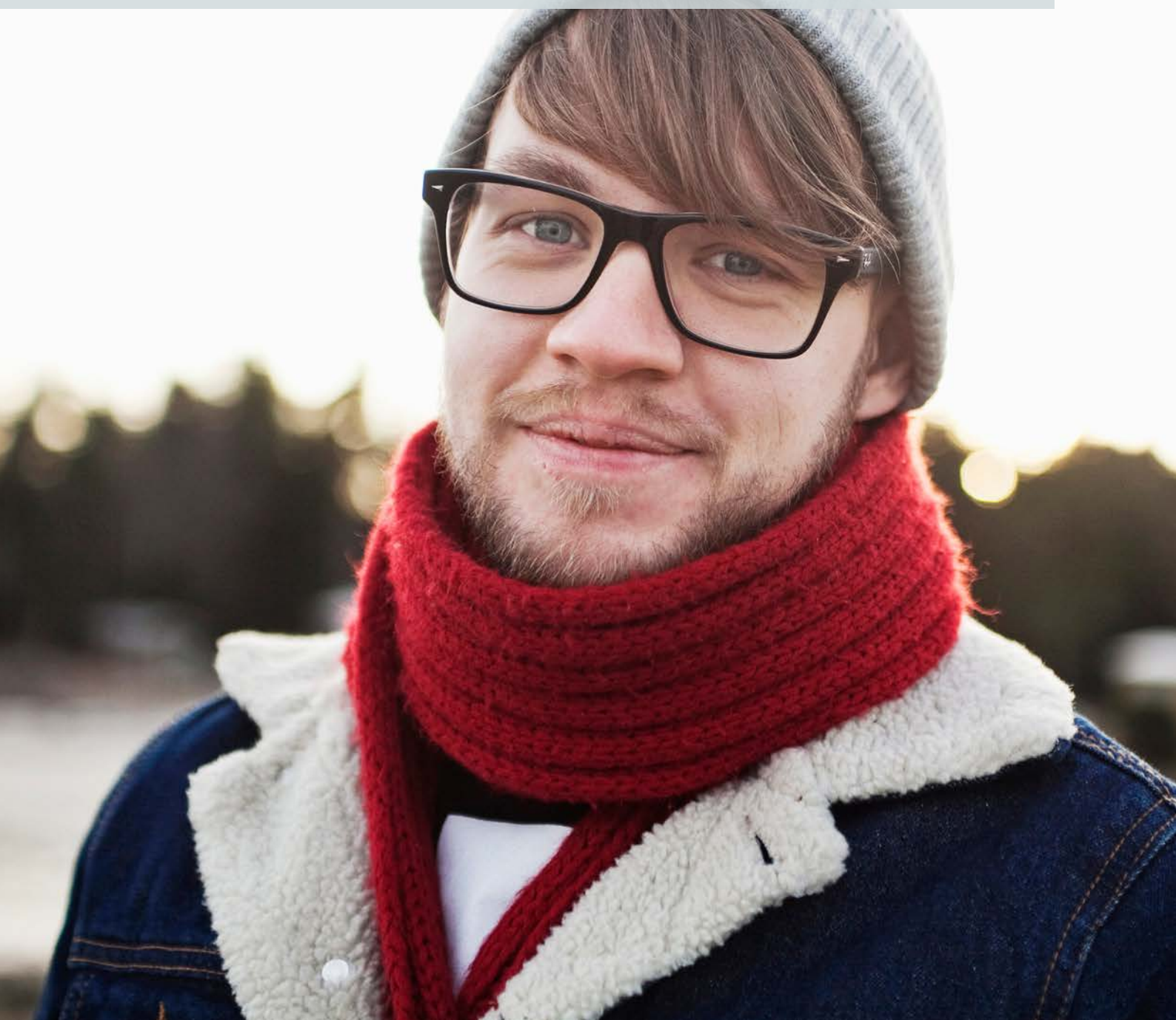

Hälsa- och sjukvårds- barometern 2016

BEFOLKNINGENS ATTITYDER TILL KUNSKAPER OM
OCH ERFARENHETER AV HÄLSO-OCH SJUKVÅRDEN

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Hälsa- och sjukvårds- barometern 2016

BEFOLKNINGENS ATTITYDER TILL KUNSKAPER OM
OCH ERFARENHETER AV HÄLSO-OCH SJUKVÅRDEN

Upplysningar om innehållet:
SofiaTullberg, sofia.tullberg@skl.se
© Sveriges Kommuner och Landsting, 2017
ISBN: 978-91-7585-514-1
Text: CMA Research och Sveriges Kommuner och Landsting
Foto: Scandinav
Produktion: Advant produktionsbyrå

Innehåll

4	Kapitel 1. Inledning
5	Kapitel 2. Sammanfattning
7	Kapitel 3. Metod
11	Kapitel 4. Resultat från 2016 års undersökning
12	Tillgång till hälso- och sjukvård
15	Förtroende
27	Väntetider
31	Vård på lika villkor
34	Besökt hälso- och sjukvården
35	Svar utifrån olika grupper
38	Bilagor

Inledning

En klar majoritet av invånarna i Sverige anser sig ha tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. De flesta har även förtroende för hälso- och sjukvården i sitt landsting eller region. Samtidigt är det en förhållandevis hög andel som inte håller med om att det är rimliga väntetider till besök på sjukhus eller att vården ges på lika villkor. Det är några av resultaten från årets Hälso- och sjukvårdsbarometer, en nationell undersökning med nytt upplägg.

Hälso- och sjukvårdsbarometern är en nationell undersökning som visar vad befolkningen i Sverige tycker om hälso- och sjukvården.

Målet med Hälso- och sjukvårdsbarometern är att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos tidigare, nuvarande och framtida patienter och närstående.

Undersökningen ger underlag för uppföljning och förbättringsarbete i svensk hälso- och sjukvård, såväl lokalt som nationellt. Undersökningen och resultaten ska även utgöra underlag för demokratisk dialog, som ett verktyg i landstingens och regionernas arbete med att planera, leda och styra hälso- och sjukvården.

Denna rapport presenterar ett urval av resultaten från 2016 års undersökning.

Hälso- och sjukvårdsbarometern har utvecklats utifrån tidigare Vårdbarometern och har från och med 2016 ett nytt upplägg med en mixad datainsamlingsmetod. Syftet med förändringen är att få ett mer modernt insamlingssätt som bidrar till en ökad tillförlitlighet genom att få bättre representativitet i olika befolkningsgrupper. Ett flertal metodmässiga förändringar har medfört att resultatjämförelser med tidigare års Vårdbarometer inte genomförs.

Undersökningsföretaget CMA Research har genomfört undersökningen på uppdrag av samtliga regioner och landsting, under samordning av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Sammanfattning

Tillgången till hälso- och sjukvård upplevs som god av många

84 procent av befolkningen anser att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. I samtliga regioner och landsting är det en klar majoritet som instämmer i påståendet, där Kalmar, Halland och Jönköping har de högsta resultaten. Överlag är det relativt små attitydskillnader i denna fråga mellan olika grupper av invånare. I samtliga åldersgrupper är det minst 80 procent som upplever att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. Personer som anser att de har dålig eller mycket dålig hälsa har en lägre instämmandegrad, 65 procent.

Varierat förtroende för hälso- och sjukvården

Andelen invånare som har förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet skiljer sig stort mellan de olika landstingen och regionerna, från knappt hälften bland invånare i Gävleborg och Västernorrland till drygt 70 procent i Kalmar och Jönköping. I riket uppgår andelen instämmande till 60 procent.

Förtroendet för hälso- och sjukvården i sin helhet skiljer sig även stort utifrån invånarnas allmänna hälsotillstånd. Bland de som upplever att de har ett sämre allmänt hälsotillstånd är det 37 procent som har förtroende för hälso- och sjukvården.

Invånarnas förtroende för sjukhusen i sitt egna landsting eller region ligger på högre nivåer jämfört med motsvarande resultat för hälso-/vårdcentraler. I riket har 68 procent förtroende för sjukhusen medan motsvarande andel för hälso-/vårdcentraler uppgår till 60 procent. Resultaten gällande förtroende för sjukhusen har en stor spridning mellan de olika regionerna och landstingen, från 53 procent i Gävleborg till 80 procent i Örebro.

Personer som är 70 år eller äldre är den grupp som har högst förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet såväl som för sjukhusen och hälso-/vårdcentraler i sitt egna landsting eller region. Bland de invånare som har en uppfattning om 1177 Vårdguiden är det 63 procent som har förtroende för 1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon. Motsvarande andel vad gäller förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa via webben uppgår till 61 procent. Överlag är det relativt små resultatskillnader i dessa frågor mellan de olika regionerna och landstingen i landet. Det är en förhållandevis hög andel av samtliga invånare som inte har någon uppfattning i dessa två frågor, 29 procent för 1177 Vårdguiden via telefon och 42 procent för 1177 Vårdguiden via webben.

De flesta anser att väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler är rimliga

Hälften av invånarna anser att väntetider till besök och behandling på sjukhus i sitt egna landsting eller region är rimliga. Variationen är stor mellan de olika landstingen och regionerna, från 43 procent instämmande i Västra Götaland och Dalarna till 67 procent på Gotland.

Det är en högre andel, 65 procent, som anser att väntetiderna är rimliga för besök på hälso-/vårdcentraler jämfört med motsvarande fråga för besök och behandling på sjukhus, där 51 procent anser det. Även i frågan om väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler är det stora skillnader mellan landstingen/regionerna. Kalmar och Jönköping har 78 procent instämmande i påståendet medan Dalarna har 57 procent.

Andelen som instämmer i att väntetider till såväl sjukhus som hälso-/vårdcentraler är rimliga ökar med stigande ålder. Andelen med en positiv uppfattning i frågan är högst bland de som är 70 år eller äldre. De med sämre allmänt hälsotillstånd instämmer i lägre grad i påståendet att väntetiderna är rimliga.

Delade åsikter om vård ges på lika villkor

När invånarna får frågan om de uppfattar att vården ges på lika villkor, det vill säga att behovet av vård avgör och inte något annat, är det omkring tre av fyra som kan ta ställning. Bland de invånare som har en åsikt är det drygt hälften som tycker att vården ges på lika villkor. Även i denna fråga är det stora resultatskillnader mellan olika grupper av invånare. Exempelvis är personer i åldern 18–29 år samt 80 år eller äldre de åldersgrupper som i högst utsträckning tycker att vården ges på lika villkor.

Metod

Urval

Hälso- och sjukvårdbarometern är en nationell undersökning som riktar sig till alla individer 18 år och äldre, folkbokförda i respektive landsting eller region. Ett obundet slumpmässigt urval per landsting och region görs ur ett befolkningsregister som innehåller alla personer folkbokförda i Sverige.

Grundutförandet av Hälso- och sjukvårdsbarometern motsvarar 1 000 intervjuer per landsting eller region och år. Samtliga landsting och regioner deltar i undersökningen.

Frågeformulär

Ett nationellt gemensamt frågeformulär har tagits fram bestående av tio frågor om hälso- och sjukvården samt fyra bakgrundsfrågor om respondenten. Frågorna berör bland annat tillgång till hälso- och sjukvård, förtroende för hälso- och sjukvården, attityder till väntetider samt huruvida vården ges på lika villkor. I kommande års mätningar kommer frågeformuläret att utökas till att även innehålla temafrågor och landstings-/regionspecifika frågor.

Samtliga attitydfrågor har kunnat besvaras på en femgradig skala samt möjlighet att ange svarsalternativet vet ej.

Den digitala enkäten har kunnat besvaras på åtta olika språk; svenska, engelska, finska, spanska, arabiska, persiska, somaliska och samiska.

Insamlingsmetod

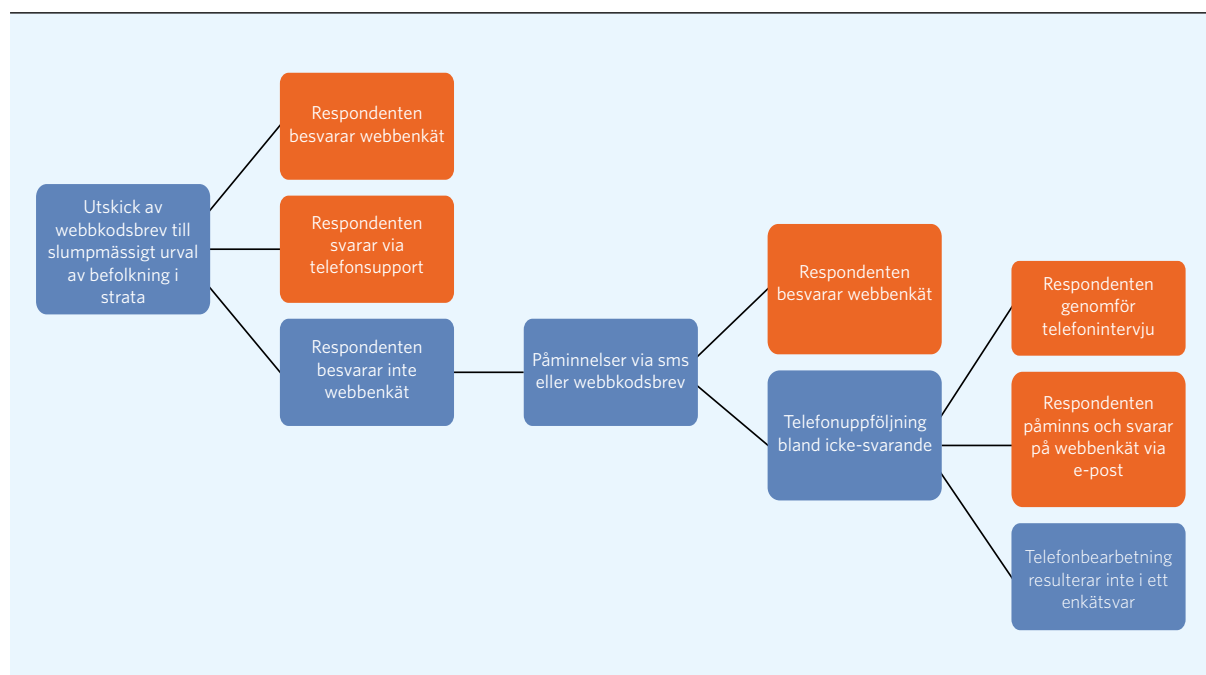
Undersökningen har genomförts med en så kallad mixad datainsamlingsmetod där svar samlas in både via en webbenkät och via telefonintervjuer. (Se figur 1 på sida 10).

Inledningsvis har en inbjudan skickats ut via post med personliga inloggningsuppgifter till en webbenkät. Det har även funnits möjlighet att logga in via QR-kod. Kort information har funnits på olika språk om möjlighet att via webben ta del av enkäten och information om undersökningen på aktuellt språk.

Påminnelser har skickats postalt och via sms. Efter påminnelser har en telefonuppföljning genomförts bland de som ännu inte besvarat enkäten. Respondenter som kontaktats via telefon har fått möjlighet att svara på frågorna muntligt. De som inte velat ställa upp på telefonintervju har även erbjudits att få en länk till en webbenkät via e-post.

Under telefonuppföljningen har det varit särskilt fokus på att få in svar från olika grupper av respondenter som har varit mindre svarsbenägna och därmed underrepresenterade i svarsunderlaget. Identifiering av sådana grupper har gjorts för respektive region/landsting och baserats på kombinationer av kön och åldersgrupper. Totalt har 41 479 svar samlats in under 2016. De flesta landsting och regioner har valt att samla in 1 000 svar och några har valt ett större antal. I bilaga 1 redovisas antalet svar för de olika landstingen och regionerna.

FIGUR 1. Översikt av insamlingsmetod

Insamlingsperiod

Datainsamlingen har genomförts under april och maj respektive under oktober och november 2016. Antalet insamlade enkätsvar fördelas jämnt mellan de två undersökningsperioderna.

Redovisning av resultat

På kommande sidor redovisas övergripande resultat för årets Hälso- och sjukvårdsbarometer.

För de olika attitydfrågorna redovisas svarsfördelningen bland de som har en åsikt i aktuell fråga. Till höger om stapeldiagrammen anges hur stor andel av samtliga svarande som angivit "vet ej" i aktuell fråga. En hög andel som svarat "vet ej" indikerar att många respondenter inte har någon erfarenhet av aktuellt område och/eller upplever att frågan är svår att ta ställning till.

Signifikans

I de landstingsjämförande diagrammen visas signifikans utifrån ett 95 procentigt konfidensintervall.

- En stjärna (*) vid resultatsiffran anger att värdet, med 95 procents säkerhet, är högre än rikets värde.
- Två stjärnor (**) vid resultatsiffran anger att värdet, med 95 procents säkerhet, är lägre än rikets värde.
- Ingen markering vid resultatsiffran anger att skillnaden mot rikets värde inte är statistiskt säkerställd.

Viktning av resultat

Urvalet har stratifierats i syfte att få en god mängd svar per landsting och region. Eftersom landstingens och regionernas urvalsstorlek i Hälso- och sjukvårdsbarometern inte är proportionell mot fördelningen av antalet invånare kan rikets resultat bli skevt. Genom att använda vikter som återställer fördelningen så att den liknar rikets fördelning av större och mindre landsting och regioner, speglar resultaten hela befolkningen i Sverige. Vikter för 2016 baseras på invånare 18 år och äldre per den 31 december 2015.

Representativitet och påverkan på resultat

Svarsbenägenheten i Hälso- och sjukvårdsbarometern varierar mellan olika grupper av invånare, vilket är vanligt i denna typ av undersökningar. Exempelvis svarar personer i äldre åldersgrupper i högre utsträckning jämfört med personer i yngre åldersgrupper.

Genom att använda en mixad insamlingsmetod har vi kunnat motverka vissa skevheter så att svarsunderlaget fått en bättre representativitet bland främst yngre och utrikesfödda personer. Bland annat har sms-påminnelser skickats ut till personer med mobilabonnemang, vilket har haft en positiv effekt på svarsbenägenheten bland yngre personer. Genom att respondenterna har haft möjlighet att svara på enkäten på olika språk har även svarsbenägenheten ökat bland personer som är utrikesfödda.

I diagram 1 redovisas svarsfördelningen bland personer i olika åldersgrupper. Personer i åldern 60 år eller äldre är något överrepresenterade medan personer i åldern 18–39 år är något underrepresenterade. Detta påverkar totalresultaten något då äldre personer generellt instämmer i något högre grad i de olika påståendena jämfört med yngre personer, vilket medför att resultaten blir något mer positiva än vad som motsvarar hela befolkningen.

Andelen kvinnor i undersökningen uppgår till 54 procent och andelen män till 45 procent. För en procent saknas uppgift om kön. Kvinnor har alltså haft en högre svarsbenägenhet än män, men detta påverkar inte totalresultatet nämnvärt för de flesta frågor då det är små attitydskillnader mellan könen. För frågorna om 1177 Vårdguiden samt om vård ges på lika villkor finns det dock attitydskillnader mellan grupperna som påverkar totalresultatet. Kvinnor har ett större förtroende för 1177 Vårdguiden jämfört med män, framförallt för 1177 Vårdguiden via webben. I frågan om vård ges på lika villkor har män en något mer positiv uppfattning än kvinnor.

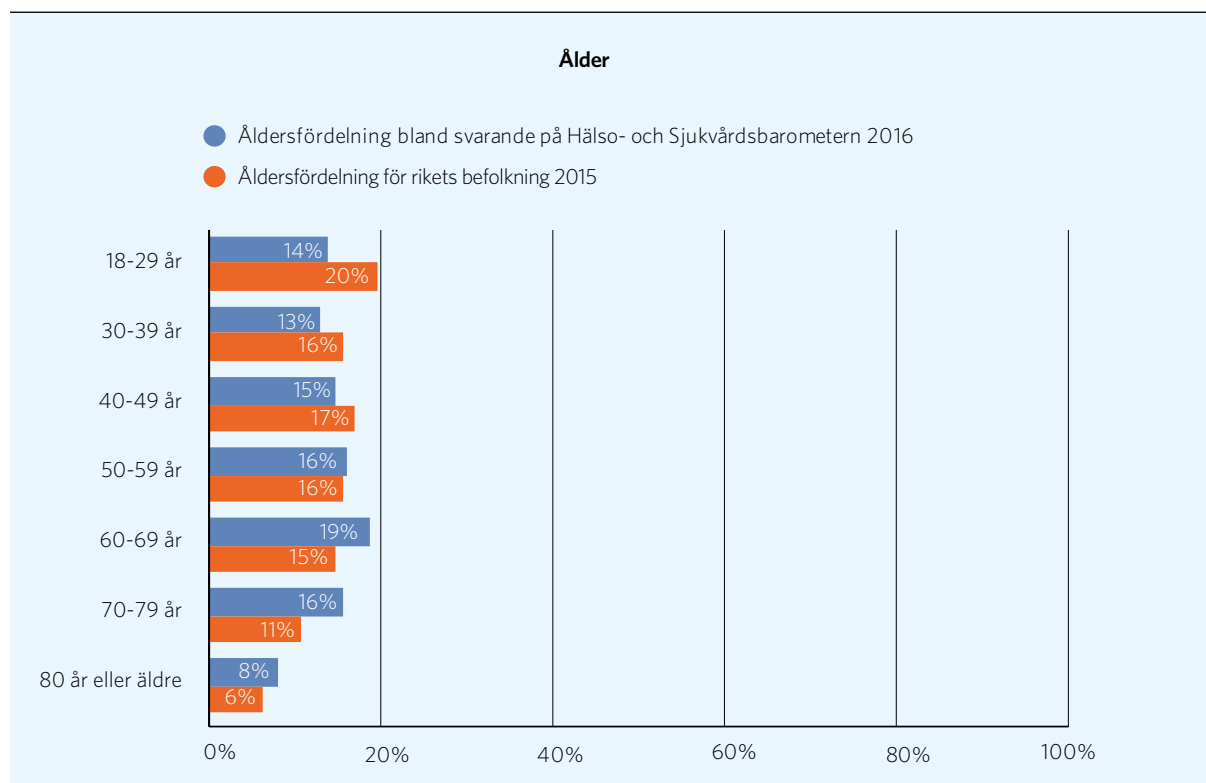
13 procent av respondenterna är födda i ett annat land än Sverige. Motsvarande andel bland befolkningen uppgår till 19 procent. Personer födda ut-

anför Europa har generellt en något mindre positiv uppfattning i frågorna jämfört med personer som är födda i Sverige eller Norden. Eftersom utrikesfödda är underrepresenterade i undersökningen skulle det kunna betyda att resultatet blir mer positivt än verkligheten, även om dess påverkan är marginell på grund av gruppens ringa storlek.

I bilaga 2 redovisas antalet svar fördelat på hälsotillstånd, kön, åldersgrupp, utbildning samt födelse-land.

Vår bedömning är att de individer som svarat i undersökningen i relativt hög grad speglar den totala populationen vad gäller köns- och åldersfördelning samt andelen utrikesfödda. Felmarginalen beaktar den osäkerhet som härrör från att det inte är samtliga personer i målgruppen som har tillfrågats utan endast ett urval av dem. Om bortfallet betraktas som slumpmässigt uppgår den statistiska felmarginalen i undersökningen till cirka $\pm 0,5$ procent på riksnivå och cirka $\pm 1 - 3$ procent på landstings- och regionnivå. Detta innebär exempelvis att om ett resultat på riksnivå i undersökningen uppgår till 60 procent, ligger det sanna värdet för hela populationen med 95 procents säkerhet inom spannet 59,5–60,5 procent.

DIAGRAM 1. Åldersfördelning bland respondenter respektive bland rikets befolkning

Jämförbarhet mot tidigare Vårdbarometer

Hälso- och sjukvårdsbarometern har från och med 2016 ett annat upplägg jämfört med den tidigare Vårdbarometern. Bland annat så baseras Hälso- och sjukvårdsbarometern på ett slumpmässigt urval av hela befolkningen och inte enbart invånare som har ett telefonabonnemang, vilket varit fallet i tidigare Vårdbarometer. I Hälso- och sjukvårdsbarometern har en mixad insamlingsmetod använts där de flesta respondenter besvarat frågorna på egen hand via en webbenkät. I tidigare Vårdbarometer genomfördes datainsamlingen enbart med telefonintervjuer, och denna förändring kan ha påverkat respondenternas sätt att svara. Genom att enkäten för Hälso- och sjukvårdsbarometern finns på åtta olika språk har även andelen svarande som är utrikesfödda ökat jämfört med tidigare Vårdbarometer, något som också påverkar jämförbarheten.

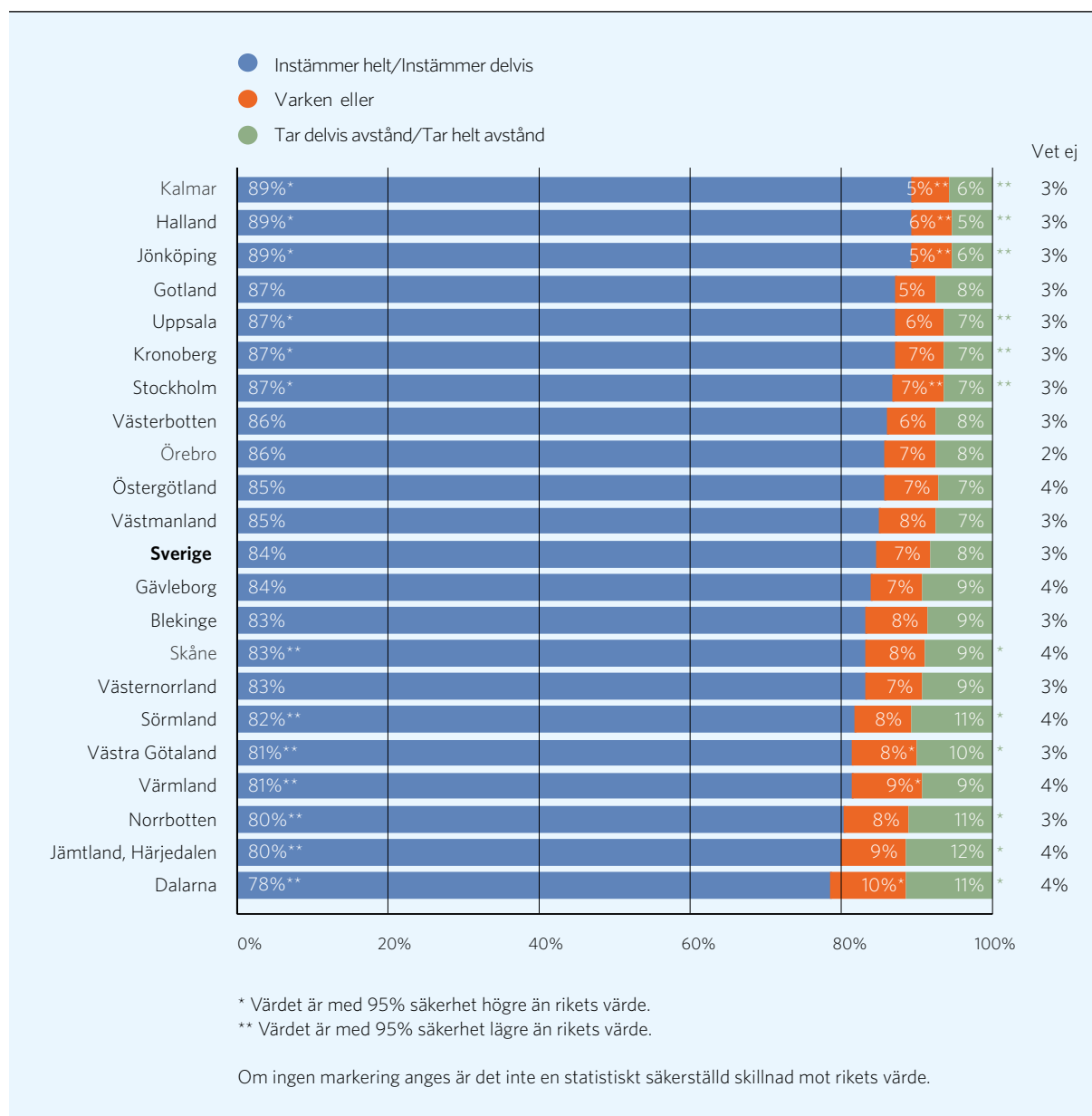
Överlag är det relativt små skillnader i resultat jämfört med 2015. De tydligaste förändringarna har skett i frågorna om väntetider till sjukhus samt tillgång till hälso- och sjukvård, där andelen instämmande ökat med tolv respektive sex procentenheter. Sammantaget är det dock så pass många metodmässiga förändringar som har genomförts i undersökningen att det inte med säkerhet går att uttala sig om resultatskillnaderna mot tidigare år beror på faktiska attitydförändringar bland befolkningen eller metodmässiga förändringar.

Utifrån detta redovisas inga jämförelser mot tidigare mätningar i Vårdbarometern på följande resultatsidor, utan 2016 års resultat får ses som basvärden att utgå ifrån inför kommande års undersökningar.

KAPITEL 4

Resultat från 2016 års undersökning

DIAGRAM 2. Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver, svar fördelat geografiskt

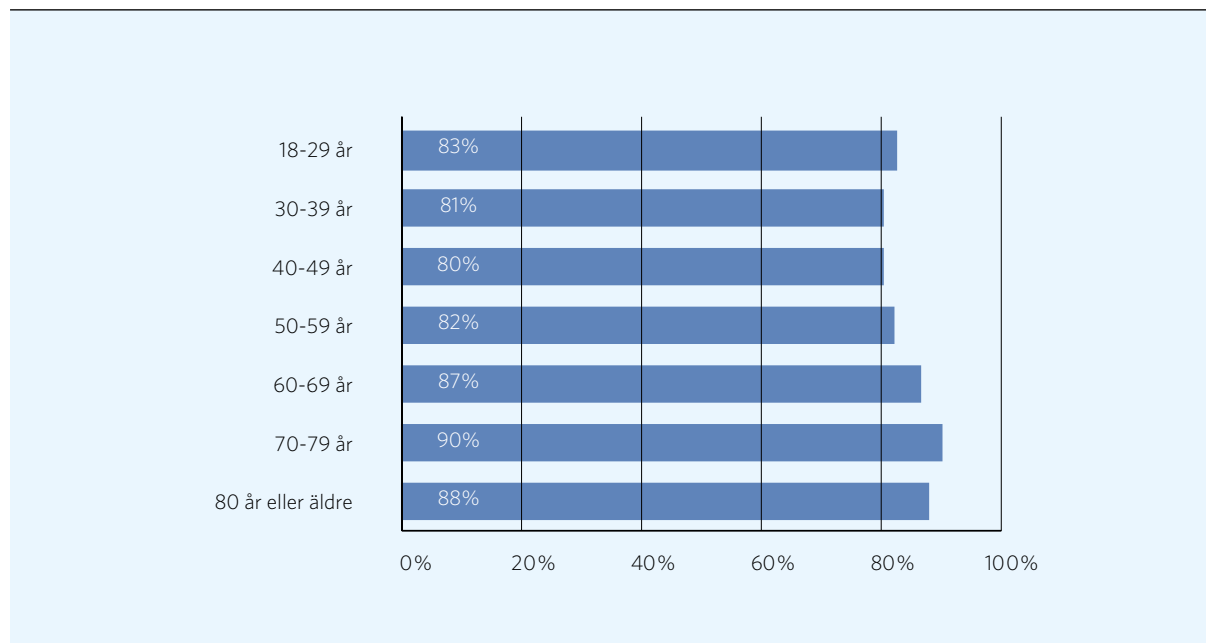
Tillgång till hälso- och sjukvård

Överlag höga och jämna resultat i riket

84 procent av invånarna i Sverige uppger att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. Åtta procent tar helt eller delvis avstånd från påståendet. Överlag är det relativt små resultatskillnader

mellan de olika landstingen och regionerna när det gäller tillgången till hälso- och sjukvård. Högst andel instämmande finns i Kalmar, Halland och Jönköping.

DIAGRAM 3. Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på åldersgrupper

Generellt sett små attitydskillnader mellan olika grupper av invånare

I samtliga åldersgrupper är det minst 80 procent av invånarna som upplever att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. Personer som är 60 år eller äldre instämmer i något högre utsträckning än övriga i detta påstående.

Kvinnor och män tycker i ungefär lika hög utsträckning att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver. Bland personer som är födda utanför Norden är det något mindre vanligt att man upplever att tillgången är tillräcklig.

DIAGRAM 4. Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på födelseland

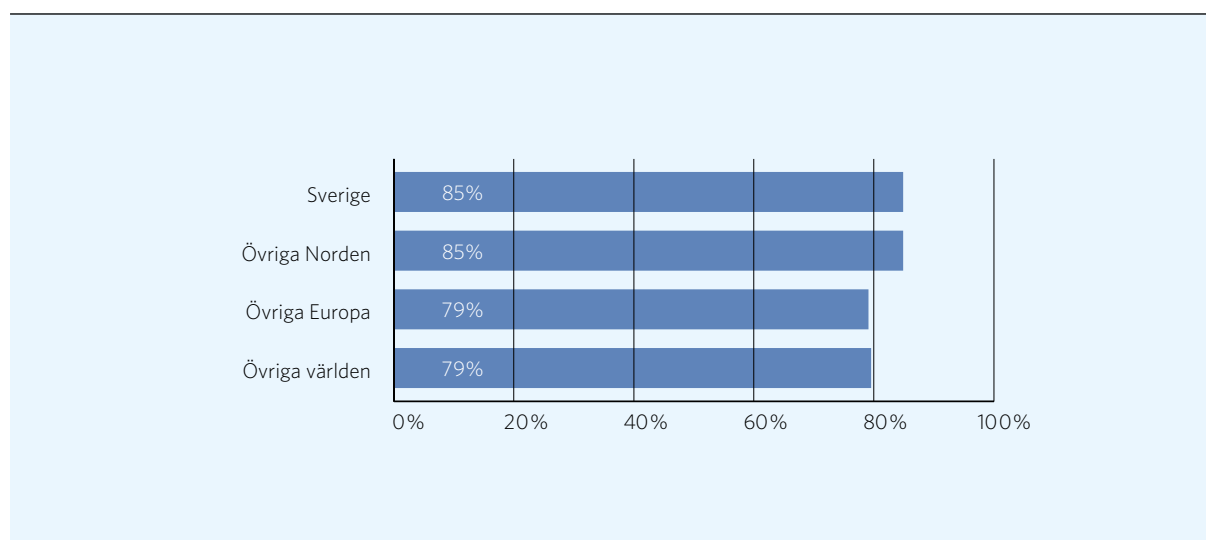
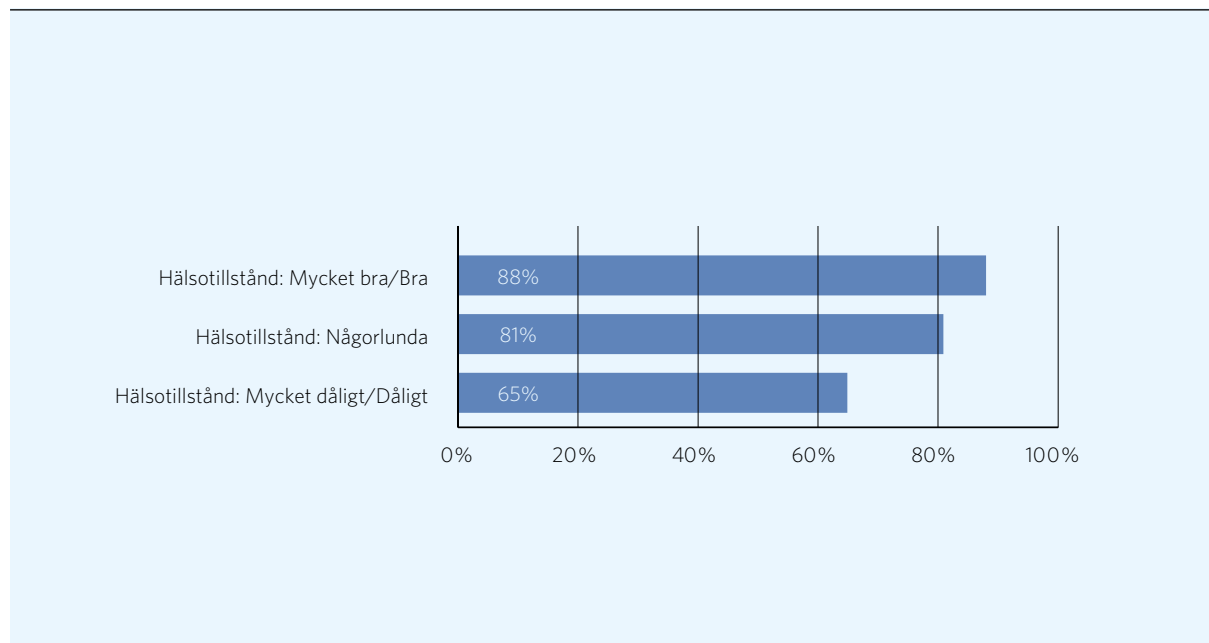

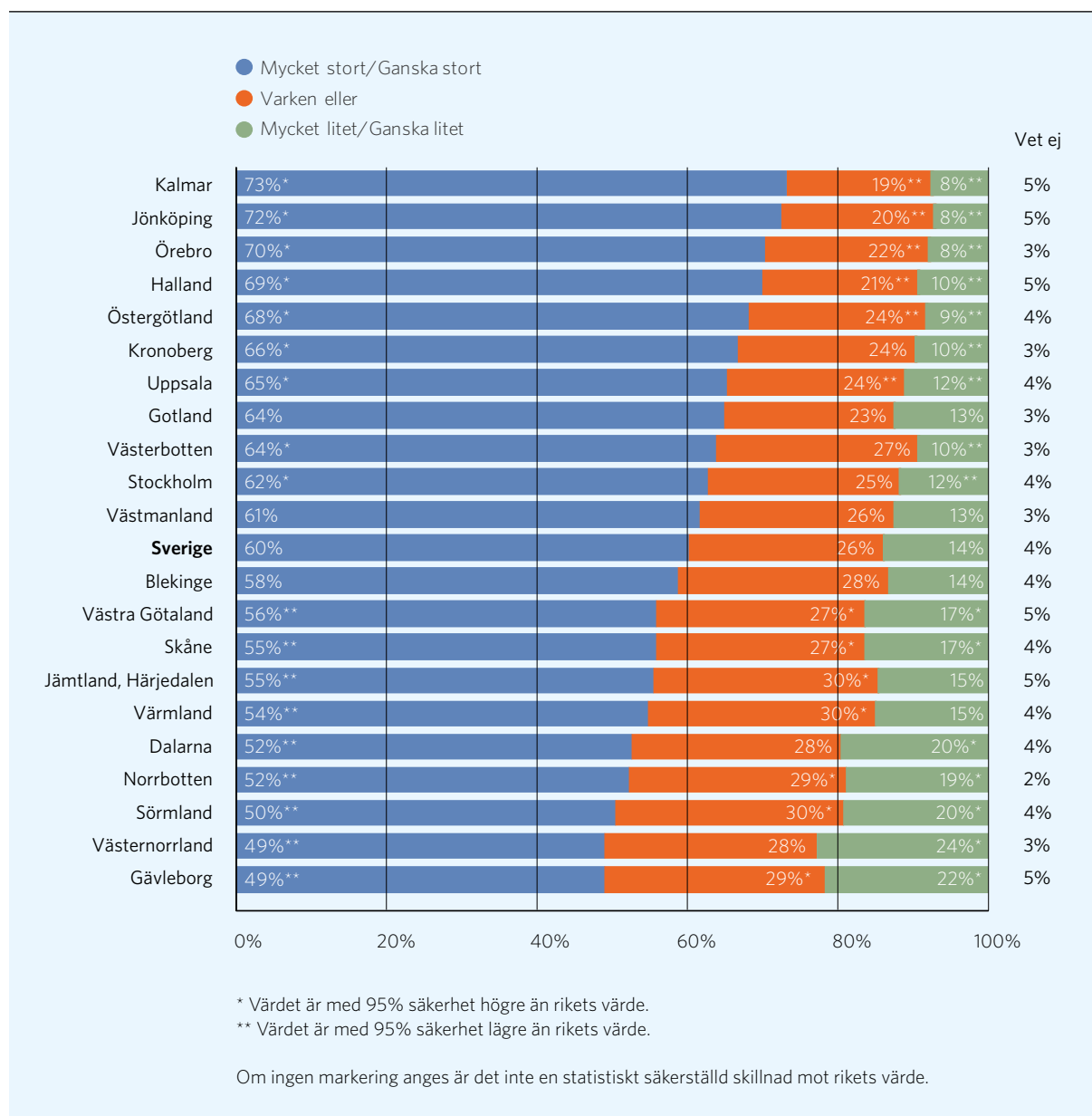
DIAGRAM 5. Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på hälsotillstånd

Hur de som svarar uppfattar sitt allmänna hälsotillstånd har stor betydelse för svarsmonstret på majoriteten av frågorna i undersökningen. Det syns bland annat i resultatet för frågan om tillgången till

hälso- och sjukvård. De med sämre allmänt hälsotillstånd anser i lägre grad än andra att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver.

DIAGRAM 6. Förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sitt landsting eller region, svar fördelat geografiskt

Förtroende

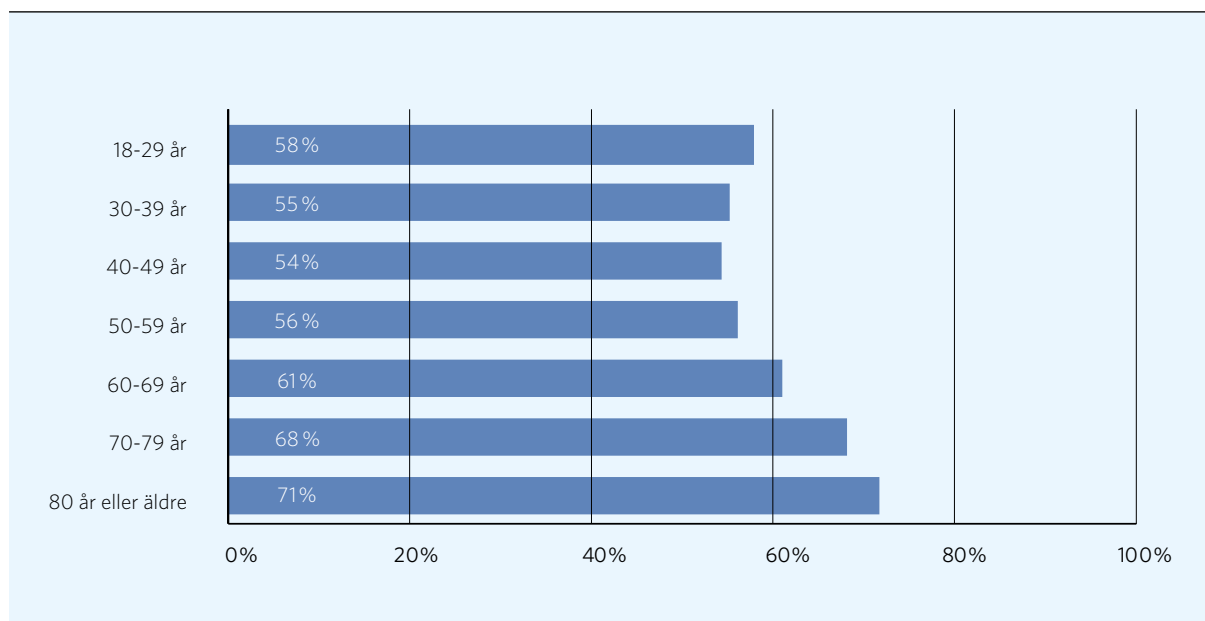
Förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet

Överlag stora regionala skillnader

I riket har sex av tio invånare ett stort eller ganska stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sitt egna landsting eller region. Andelen som har förtroende skiljer sig åt mellan de olika landstingen

och regionerna, från knappt hälften i Gävleborg och Västernorrland till drygt 70 procent i Kalmar och Jönköping.

DIAGRAM 7. Förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sitt landsting eller region. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på åldersgrupper

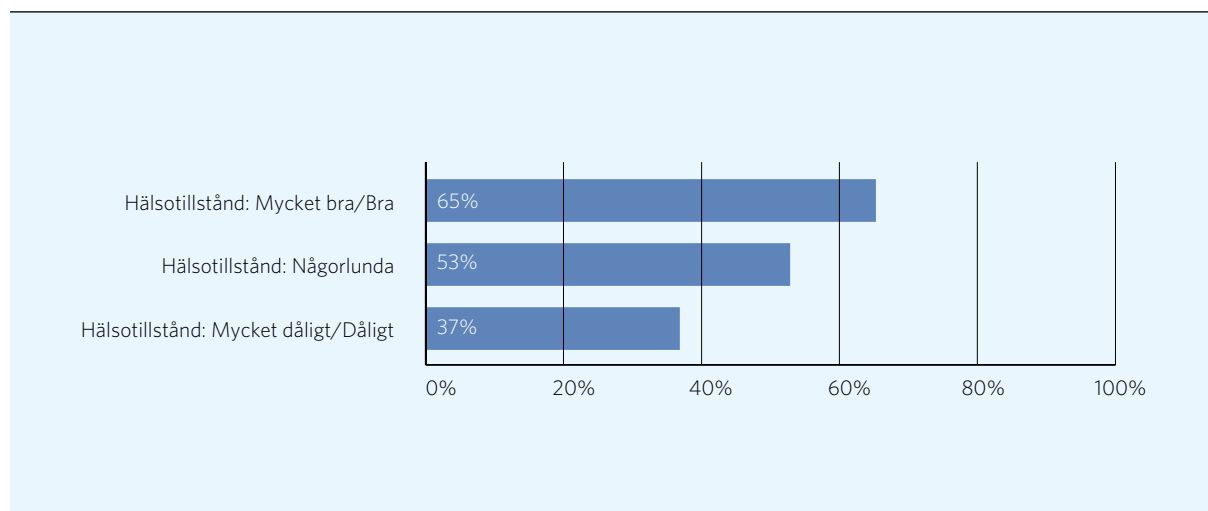
Lägre förtroende bland personer med sämre allmänt hälsotillstånd

Förtroendet för hälso- och sjukvården i sin helhet varierar beroende på ålder hos invånarna. De som är 70 år eller äldre instämmer i högre grad än andra i att de har ett stort eller ganska stort förtroende.

Det finns tydliga skillnader i attityder utifrån invånarnas allmänna hälsotillstånd. Den lägsta an-

delen med stort förtroende för hälso- och sjukvården, 37 procent, återfinns bland dem som uppger ett mycket dåligt eller dåligt allmänt hälsotillstånd, vilken kan jämföras med 65 procent bland dem med mycket bra eller bra hälsotillstånd.

DIAGRAM 8. Förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sitt landsting eller region. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på hälsotillstånd

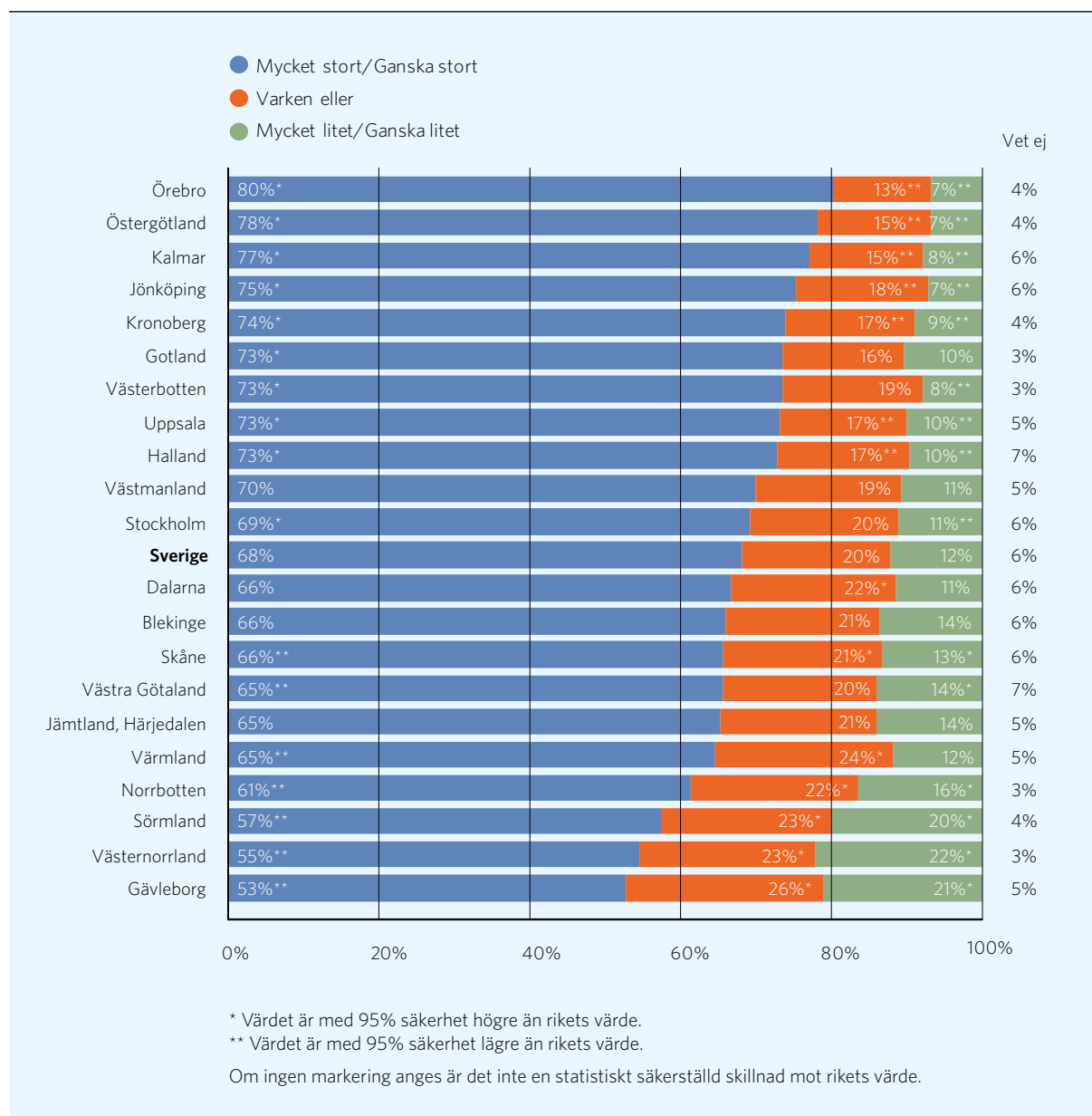

Kön och födelseland har marginell betydelse för om man anser sig ha förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet.

Personer med grundskoleutbildning som högsta slutförda utbildning/examen svarar i högre utsträckning att de har förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet, jämfört med de som har längre utbildning. Bland personer med grundskoleutbildning svarar två av tre att de har ett stort eller mycket stort förtroende och bland dem som har gymnasie-

eller högskoleutbildning är motsvarande andel 58 procent. Resultatskillnader utifrån utbildningsnivåer kan till stor del förklaras av befolkningens ålder då det finns en samvariation mellan åldersfördelning och utbildningsnivå bland respondenterna. Personer i de äldsta åldersgrupperna har i högre grad en grundskoleutbildning som högsta slutförda utbildning/examen, medan yngre personer i högre grad har en gymnasie- eller högskole-/universitetsutbildning.

DIAGRAM 9. Förtroende för sjukhusen i sitt landsting eller region, svar fördelat geografiskt

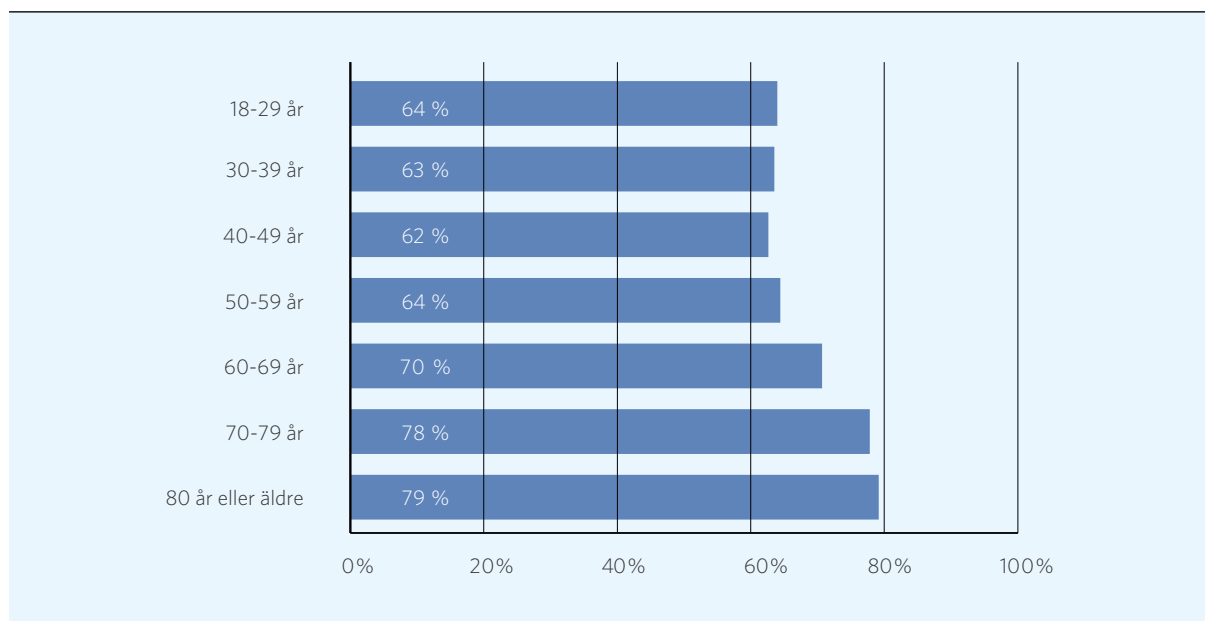
Förtroende för sjukhusen

Högt förtroende för sjukhusen i stora delar av landet

I riket har två av tre invånare mycket stort eller ganska stort förtroende för sjukhusen i sitt egna landsting eller region. Även om merparten av landstingen och regionerna har resultat som ligger i närheten av riksgenomsnittet så är det en stor skillnad

mellan de med högst respektive lägst förtroende, som mest skiljer det 27 procentenheter. Förtroendet för sjukhusen är högst i Örebro medan det är lägst i Gävleborg.

DIAGRAM 10. Förtroende för sjukhusen i sitt landsting/sin region. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på åldersgrupper

Attitydskillnader mellan olika grupper av invånare

Förtroendet för sjukhusen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. Personer som är 70 år eller äldre har högst förtroende för sjukhusen i sitt egna landsting eller region. Nära fyra av fem personer som är 70 år eller äldre har ett högt förtroende.

Det är vanligare bland personer med bra eller mycket bra allmänt hälsotillstånd att ha stort förtroende för sjukhusen. Personer som anger att de har ett sämre allmänt hälsotillstånd har däremot lägre förtroende.

De personer som är födda i Sverige eller övriga Norden har i något högre grad stort förtroende för sjukhusen jämfört med de som är födda utanför Norden. Även personer som har grundskola som högsta slutförda utbildning/examen har en något mer positiv uppfattning i denna fråga jämfört med dem som har en längre utbildning. Förtroendet för sjukhusen är ungefär detsamma oavsett kön.

DIAGRAM 11. Förtroende för sjukhusen i sitt landsting/sin region. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

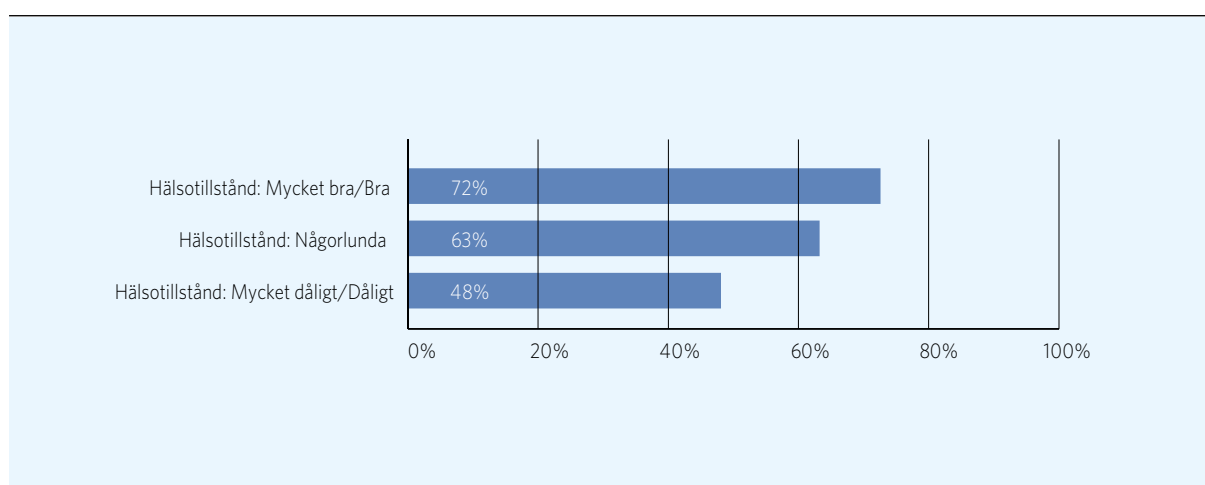
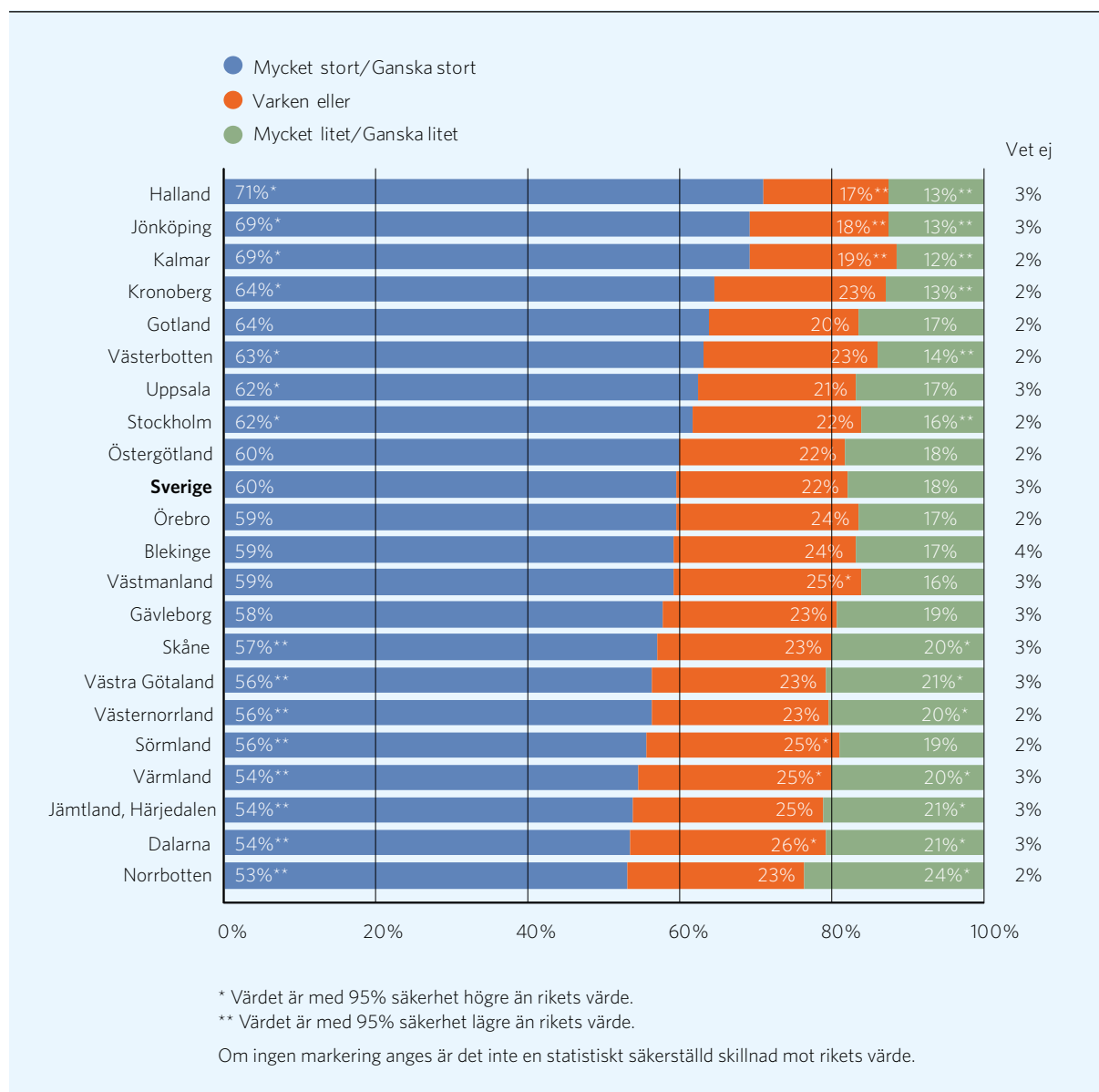

DIAGRAM 12. Förtroende för hälso-/vårdcentraler i sitt landsting eller region, svar fördelat geografiskt

Förtroende för hälso-/vårdcentraler

Förtroendet på en något lägre nivå jämfört med sjukhus

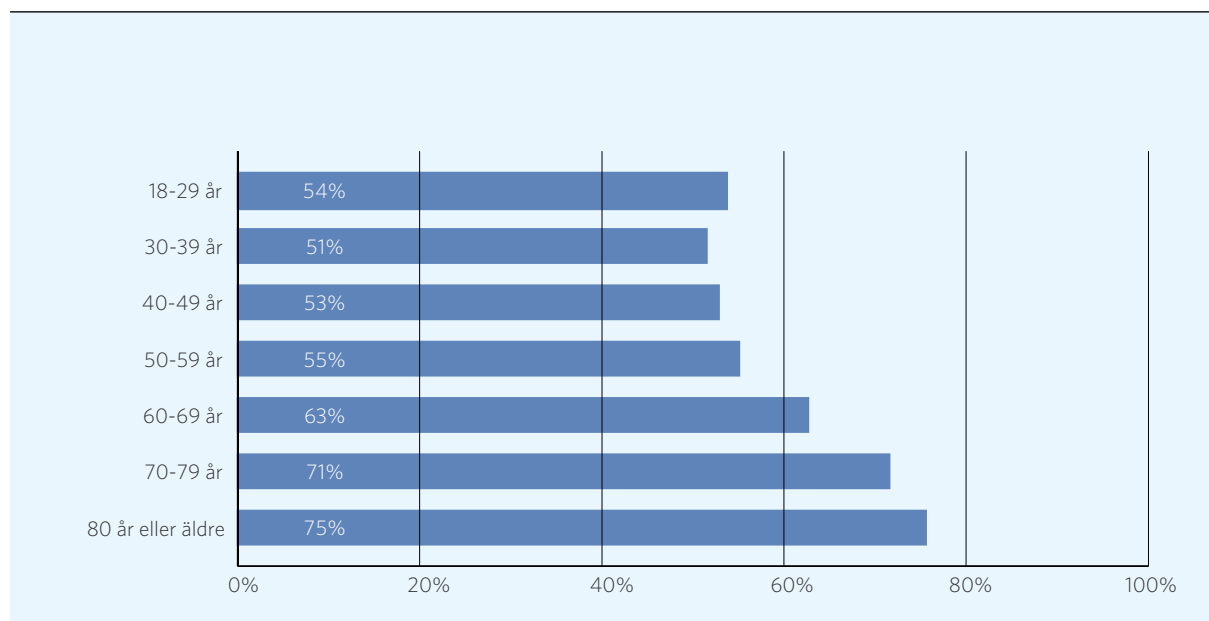
60 procent av invånarna uppger att de har ett stort förtroende för hälso-/vårdcentraler i sitt egna landsting eller region, vilket är åtta procentenheter lägre jämfört med motsvarande resultat för sjukhus. De regioner/landsting där högst andel har förtroende för hälso-/vårdcentraler är Halland, Jönköping och Kalmar. Lägst förtroende har invånare i Norrbotten.

Förtroendet för hälso-/vårdcentraler tenderar att öka med stigande ålder, med undantag för den yngsta

åldersgruppen. Lägst förtroende finns bland personer i åldersgruppen 30 – 39 år medan förtroendet är högst bland de som är 80 år eller äldre.

Personer med ett bra eller mycket bra allmänt hälsotillstånd har i relativt hög grad förtroende för hälso-/vårdcentraler i sitt landsting eller sin region. De med sämre allmänt hälsotillstånd instämmer i klart lägre grad i påståendet.

DIAGRAM 13. Förtroende för hälso-/vårdcentraler i sitt landsting eller region. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på åldersgrupper

De som är födda i Sverige eller övriga Norden anser i något högre grad än de som är födda utanför Norden att de har förtroende för hälso-/vårdcentraler. Bland de som är födda i Norden är andelen 60 procent och bland dem som är födda i övriga Europa respektive övriga världen är andelarna 54 procent respektive 55 procent. Personer som har grundskola som högsta av-

slutade utbildning/examen har i högre utsträckning förtroende för hälso-/vårdcentraler jämfört med de som har en högre utbildning. Kvinnor och män har i ungefär lika hög grad förtroende för hälso-/vårdcentraler. För kvinnor uppgår andelen till 59 procent och för män till 60 procent.

DIAGRAM 14. Förtroende för hälso-/vårdcentraler i sitt landsting eller region. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

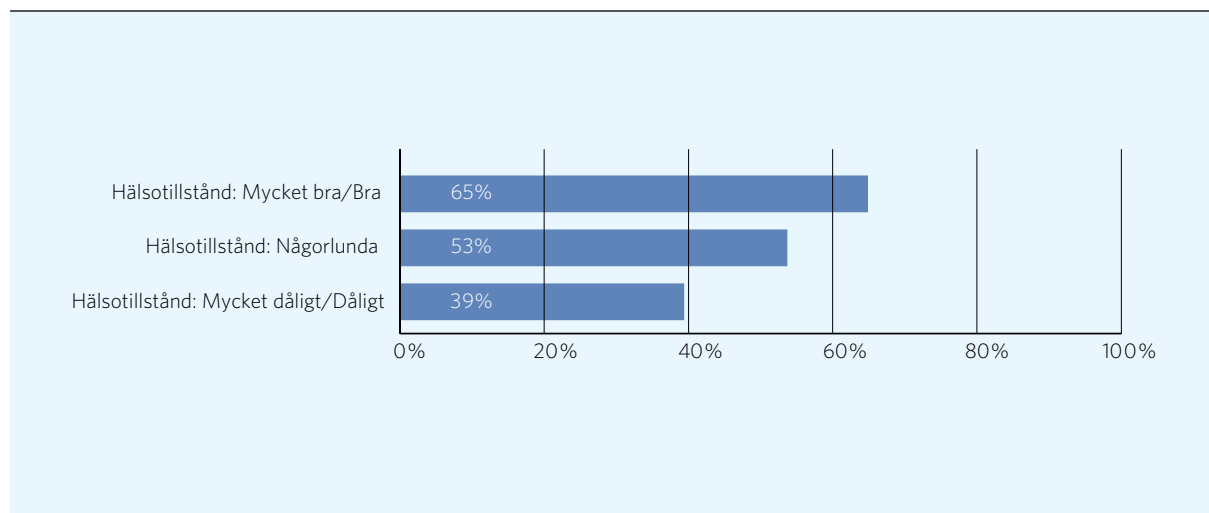
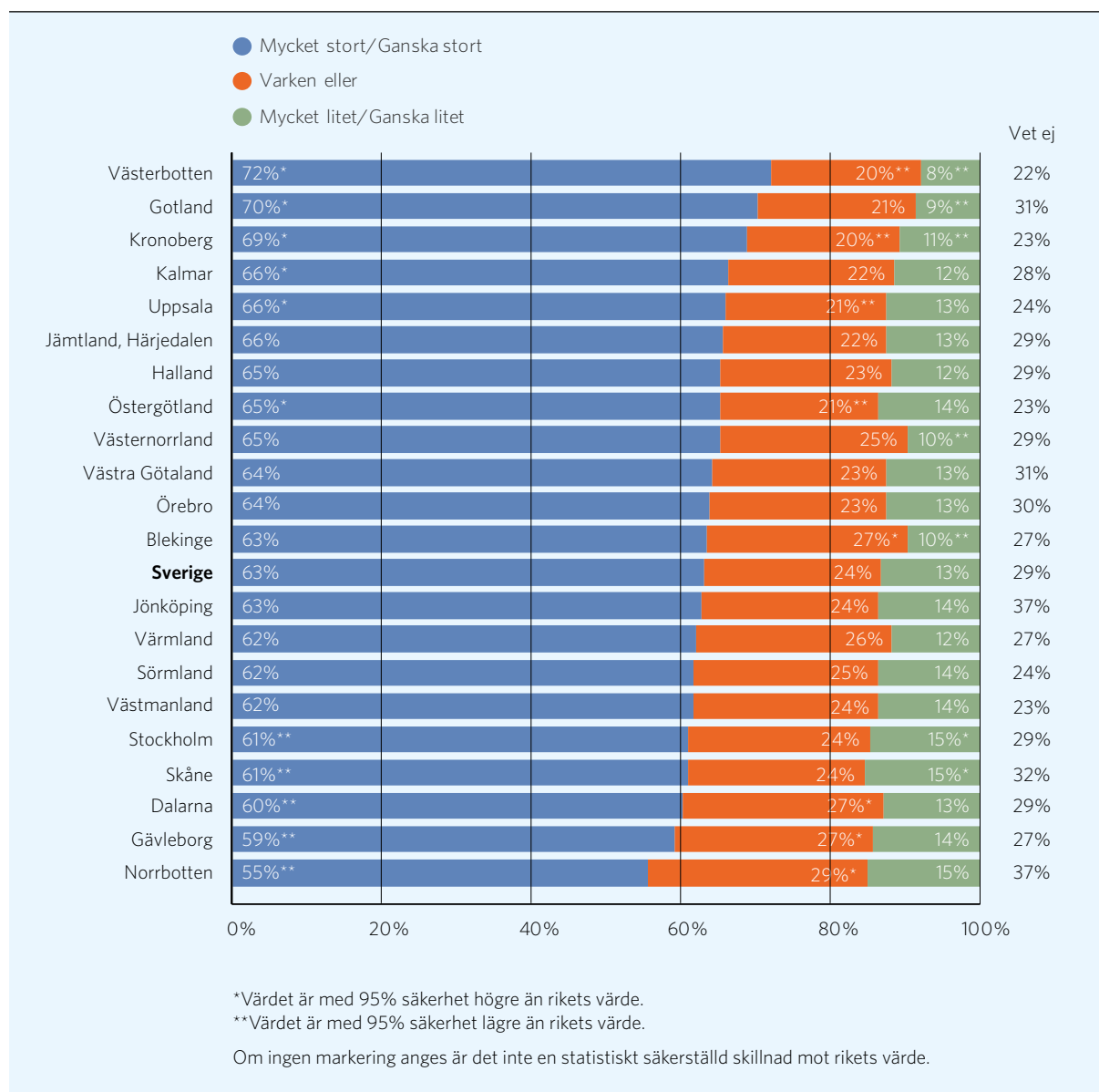

DIAGRAM 15. Förtroende för 1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon, 1177, svar fördelat geografiskt

Råd och hjälp om hälsa och vård via telefon, 1177

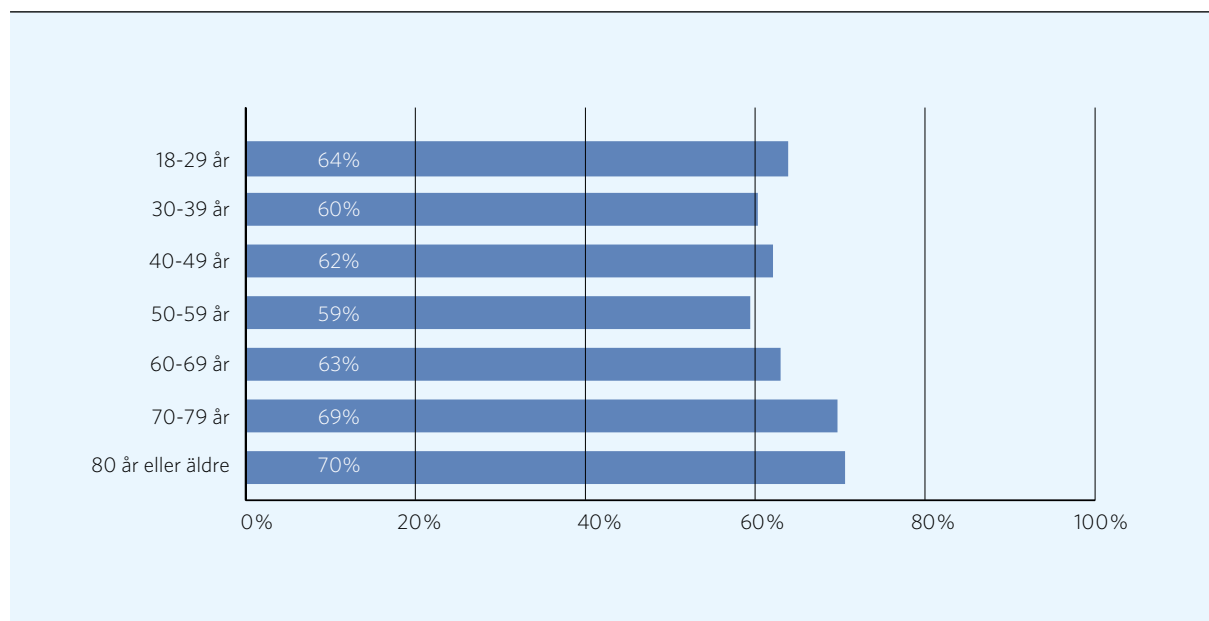
Relativt små skillnader över landet

Bland de som har en åsikt om 1177 Vårdguiden är det 63 procent som svarar att de har ett stort förtroende för Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon. 13 procent svarar att de har ett lågt förtroende. Förtroendet för Vårdguidens råd

och hjälp är som högst i Västerbotten och som lägst i Norrbotten.

Sett till hela befolkningen är det 29 procent som inte har någon uppfattning i frågan.

DIAGRAM 16. Förtroende för 1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon, 1177. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på åldersgrupper.

Förhållandevis små skillnader mellan olika grupper

Högt förtroende för 1177 Vårdguiden via telefon finns bland personer som är 70 år eller äldre, där omkring sju av tio har ett stort förtroende. Andelen som inte har någon åsikt i frågan ökar med stigande ålder och är som högst bland de som är 80 år eller äldre.

Det är vanligare bland personer med bra eller mycket bra allmänt hälsotillstånd att ha stort förtroende för 1177 Vårdguiden via telefon. Personer som anger att de har dåligt allmänt hälsotillstånd

har däremot lägre förtroende. Skillnaderna är dock mindre jämfört med motsvarande resultat i frågan om förtroende för hälso- och sjukvården som helhet.

Kvinnor har något högre förtroende för 1177 Vårdguiden via telefon än män. Andelen med stort förtroende är 64 procent bland kvinnor jämfört med 61 procent bland män.

DIAGRAM 17. Förtroende för 1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon, 1177. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

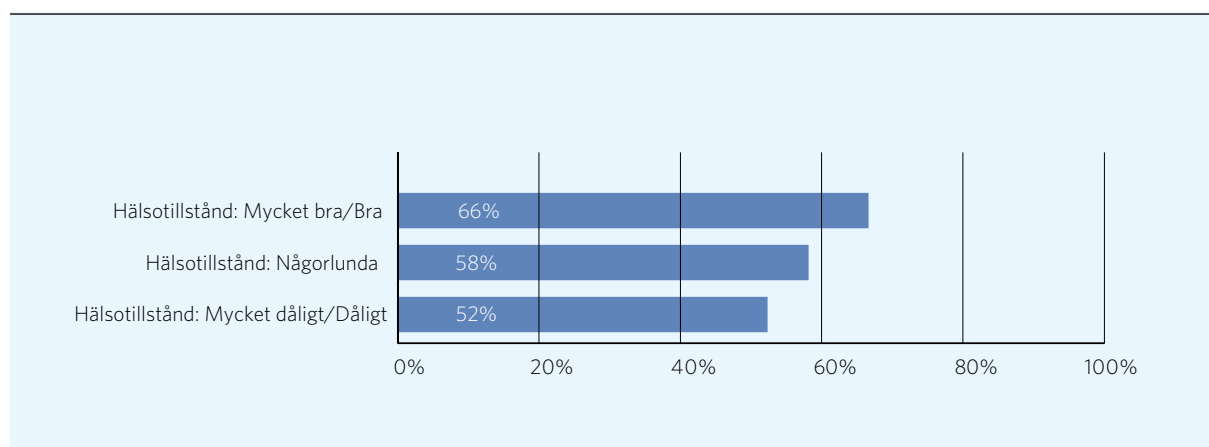
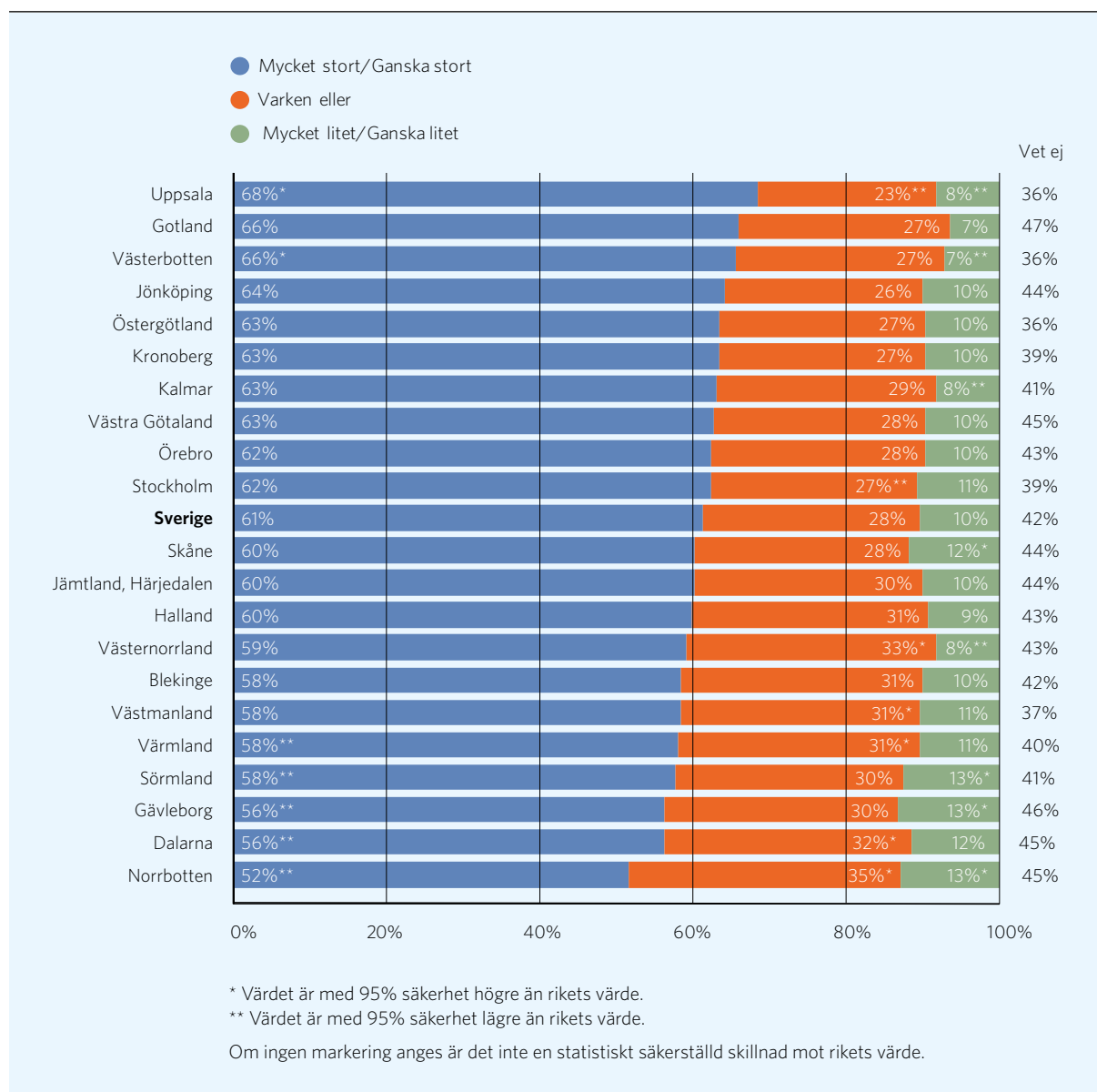

DIAGRAM 18. Förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa via webben, 1177.se, svar fördelat geografiskt

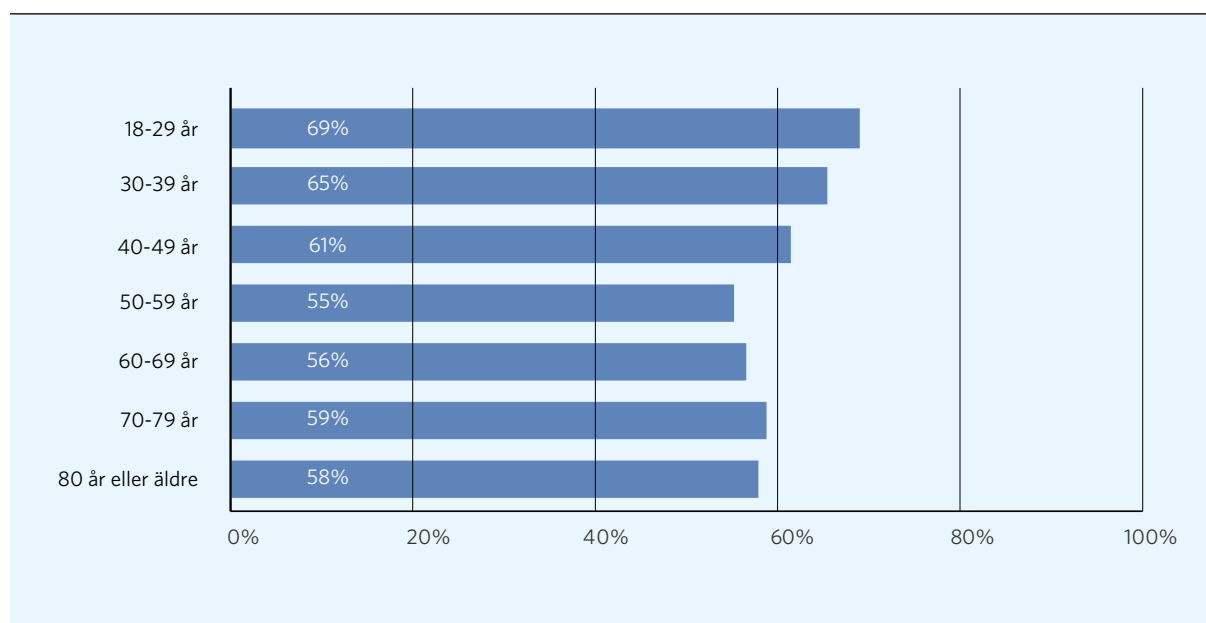
Information och råd om hälsa och vård via webben, 1177.se

Relativt likvärdiga resultat i landet

Fyra av tio invånare har ingen uppfattning i frågan om de har förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa och vård via webben. Detta indikerar att många inte besökt sidan tillräckligt ofta för att kunna ha någon uppfattning.

Bland de som har en åsikt i frågan är det sex av tio som har förtroende för 1177 Vårdguiden via webben. Skillnaderna över landet är relativt små, i Uppsala är det 68 procent som har ett mycket eller ganska stort förtroende medan motsvarande andel i Norrbotten är 52 procent.

DIAGRAM 19. Förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa via webben, 1177.se. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på åldersgrupper

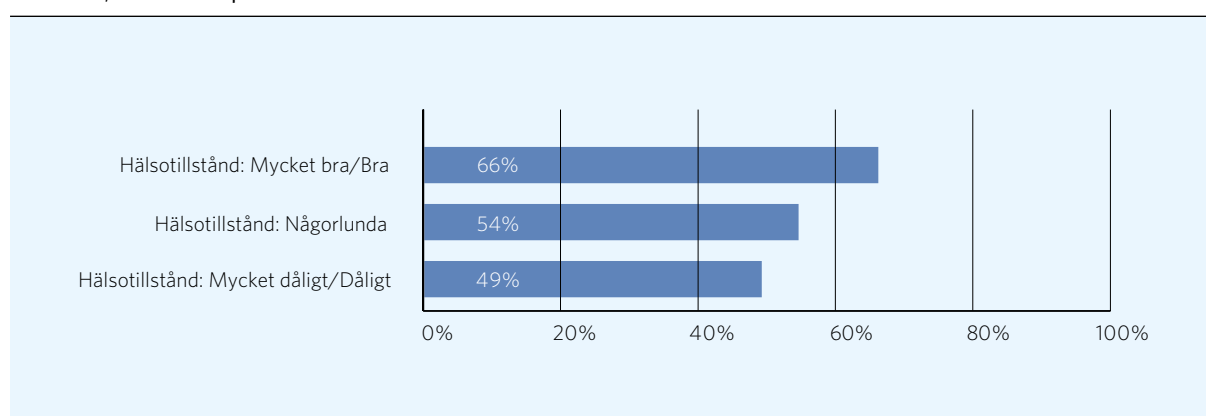

Högst förtroende bland unga personer

Personer i de äldsta åldersgrupperna har större förtroende för 1177 Vårdguiden via telefon jämfört med yngre, men när det gäller förtroende för Vårdguiden via webben är förhållandet det motsatta. Förtroendet ligger på en lägre nivå bland personer

som är 50 år eller äldre. De som har högst förtroende för 1177 Vårdguiden via webben är personer i åldersgruppen 18–29 år. Andelen som inte har någon uppfattning i frågan ökar med stigande ålder och är som högst bland de som är 80 år eller äldre.

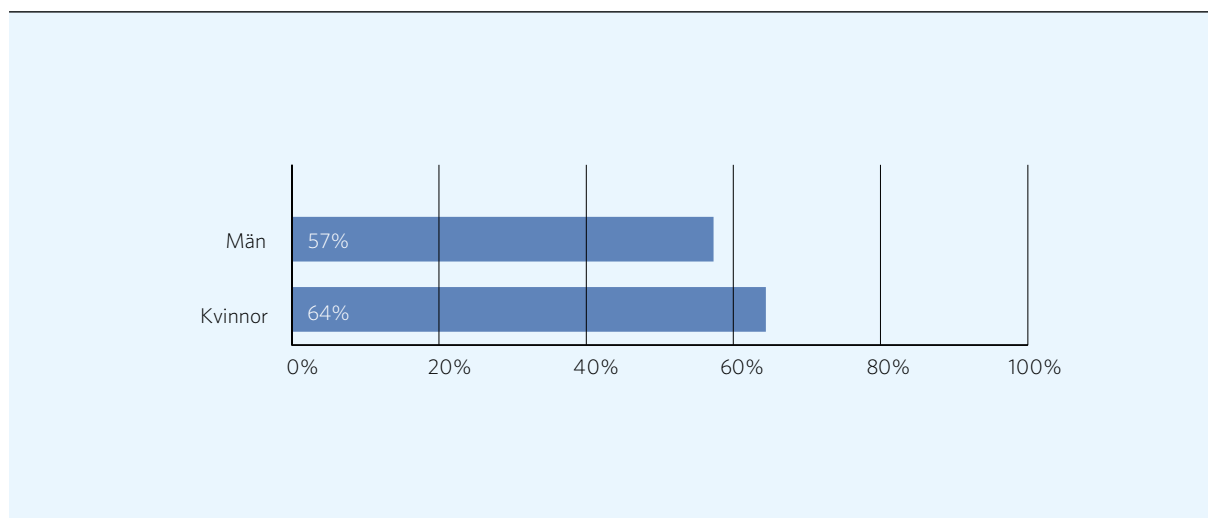
DIAGRAM 20. Förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa via webben, 1177.se. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

När det gäller förtroendet för 1177 Vårdguiden via webben finns det samma svarsmönster bland grupper med olika hälsotillstånd som i frågan om 1177 Vårdguiden via telefon. Personer med ett bra

eller mycket bra allmänt hälsotillstånd instämmer i högre utsträckning i att de har förtroende för 1177 Vårdguiden via webben.

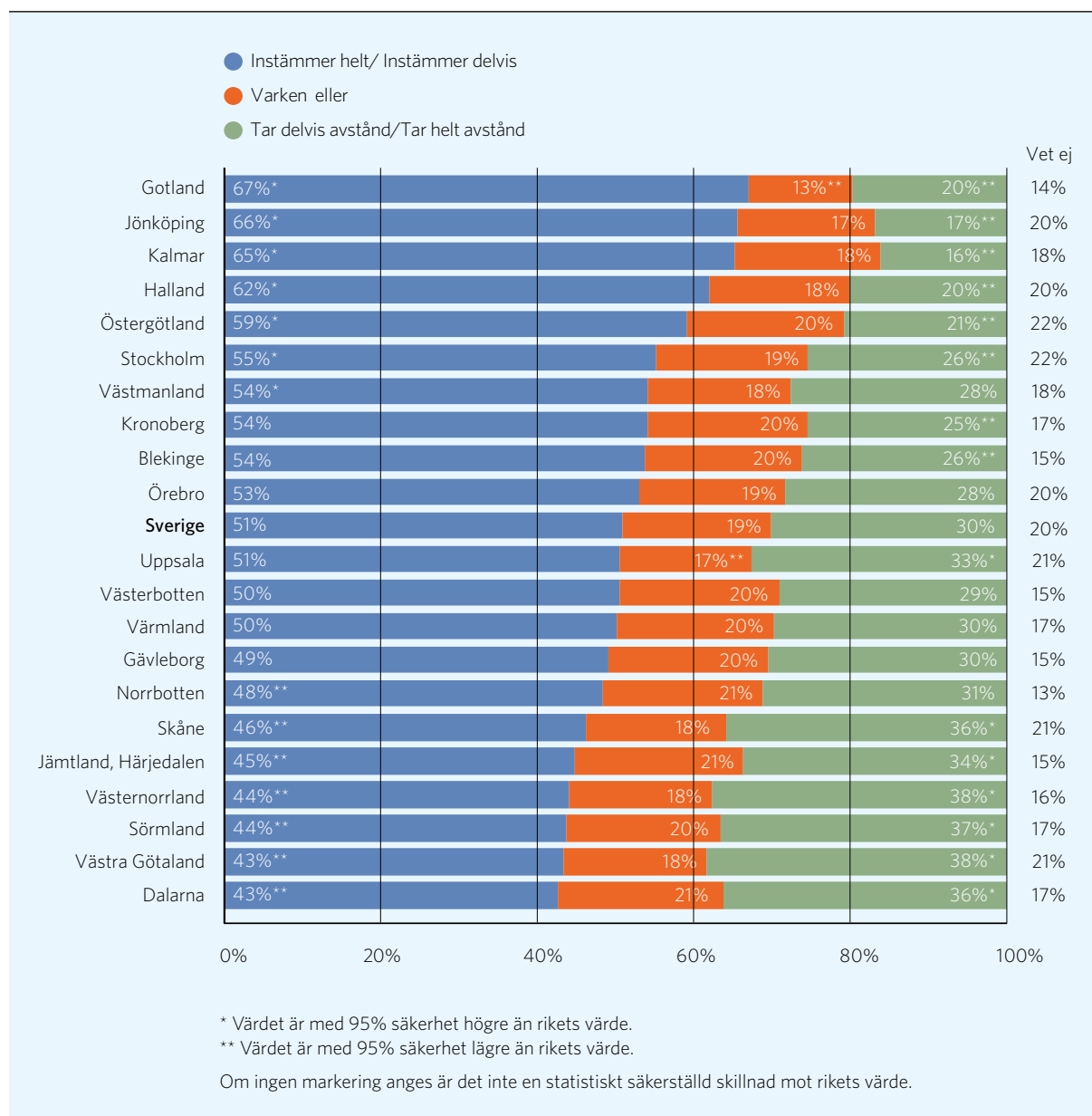
DIAGRAM 21. Förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa via webben, 1177.se. Andel med stort eller mycket stort förtroende, svar fördelat på kön

Män och kvinnor har olika uppfattning om 1177 Vårdguiden via webben. Andelen som har förtro-

ende för 1177 Vårdguiden är högre bland kvinnor än bland män.

DIAGRAM 22. I mitt landsting/min region är väntetider till besök och behandling på sjukhus rimliga, svar fördelat geografiskt

Väntetider

Väntetider till besök och behandling på sjukhus

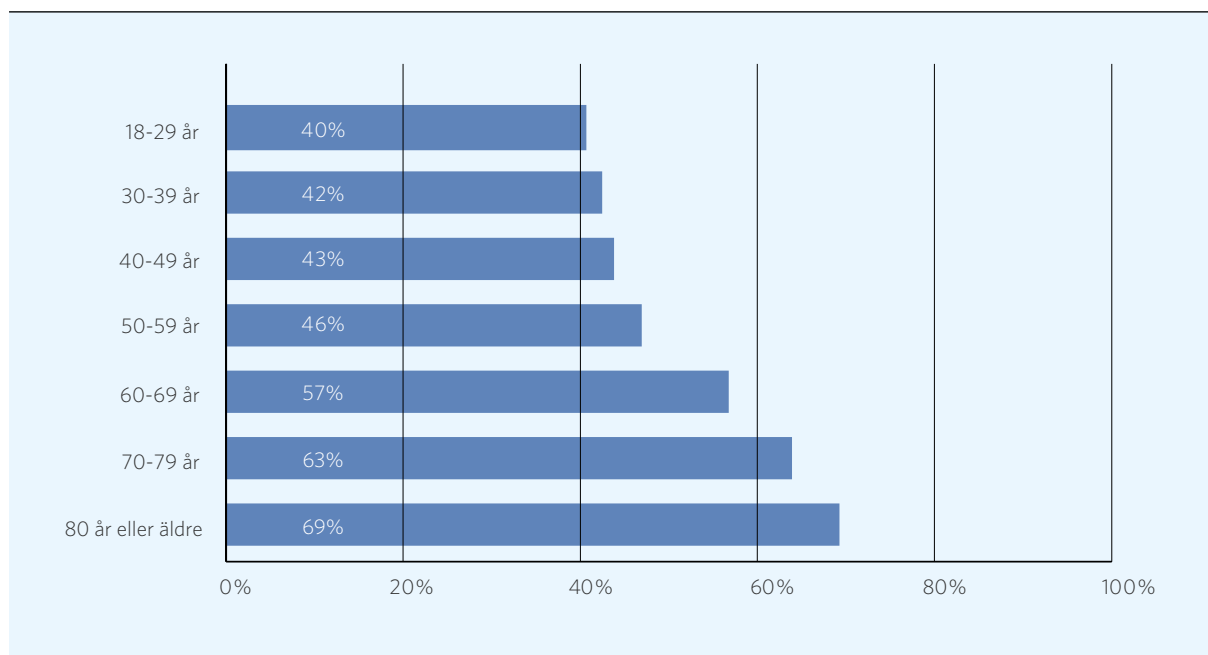
Delade åsikter bland befolkningen

Bland de invånare som har en uppfattning om väntetider till besök och behandling på sjukhus är det hälften som tycker att de är rimliga. En förhållandevis hög andel, tre av tio, tar helt eller delvis avstånd från påståendet.

Sett till hela befolkningen är det var femte person som inte har någon uppfattning eller inte tycker sig kunna besvara frågan.

Det finns stora regionala skillnader när det gäller befolkningens attityder till väntetiderna. På Gotland tycker en hög andel, två av tre, att väntetiderna till sjukhus är rimliga. I Dalarna och Västra Götaland är andelen instämmande som lägst, 43 procent.

DIAGRAM 23. I mitt landsting/min region är väntetider till besök och behandling på sjukhus rimliga. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på åldersgrupper

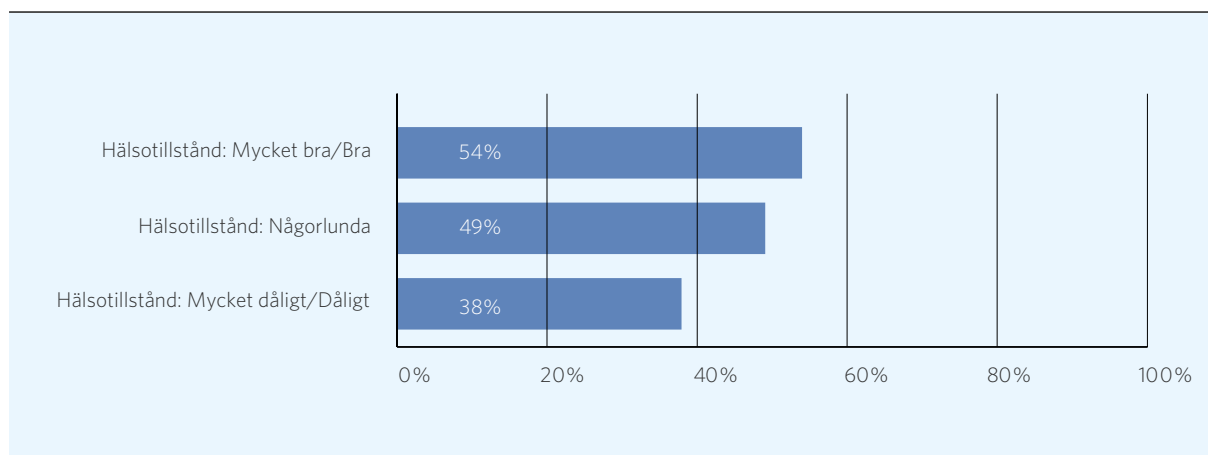
Andel instämmande ökar med stigande ålder

Det finns skillnader i befolkningens attityder till väntetider beroende på ålder. Andelen som instämmer i påståendet att väntetider till behandling och besök på sjukhus är rimliga ökar med stigande ålder. Fyra av tio personer i åldern 18–29 år anser att väntetiderna är rimliga, jämfört med sju av tio i åldersgruppen 80 år och äldre.

Även utbildningsnivå har betydelse för attityder till väntetider, personer med grundskoleutbildning upplever i högre grad att väntetider är rimliga jämfört med de som har en högre utbildning.

Personer med ett sämre allmänt hälsotillstånd är den grupp som i lägst grad instämmer i påståendet att väntetider till besök och behandling på sjukhus är rimliga.

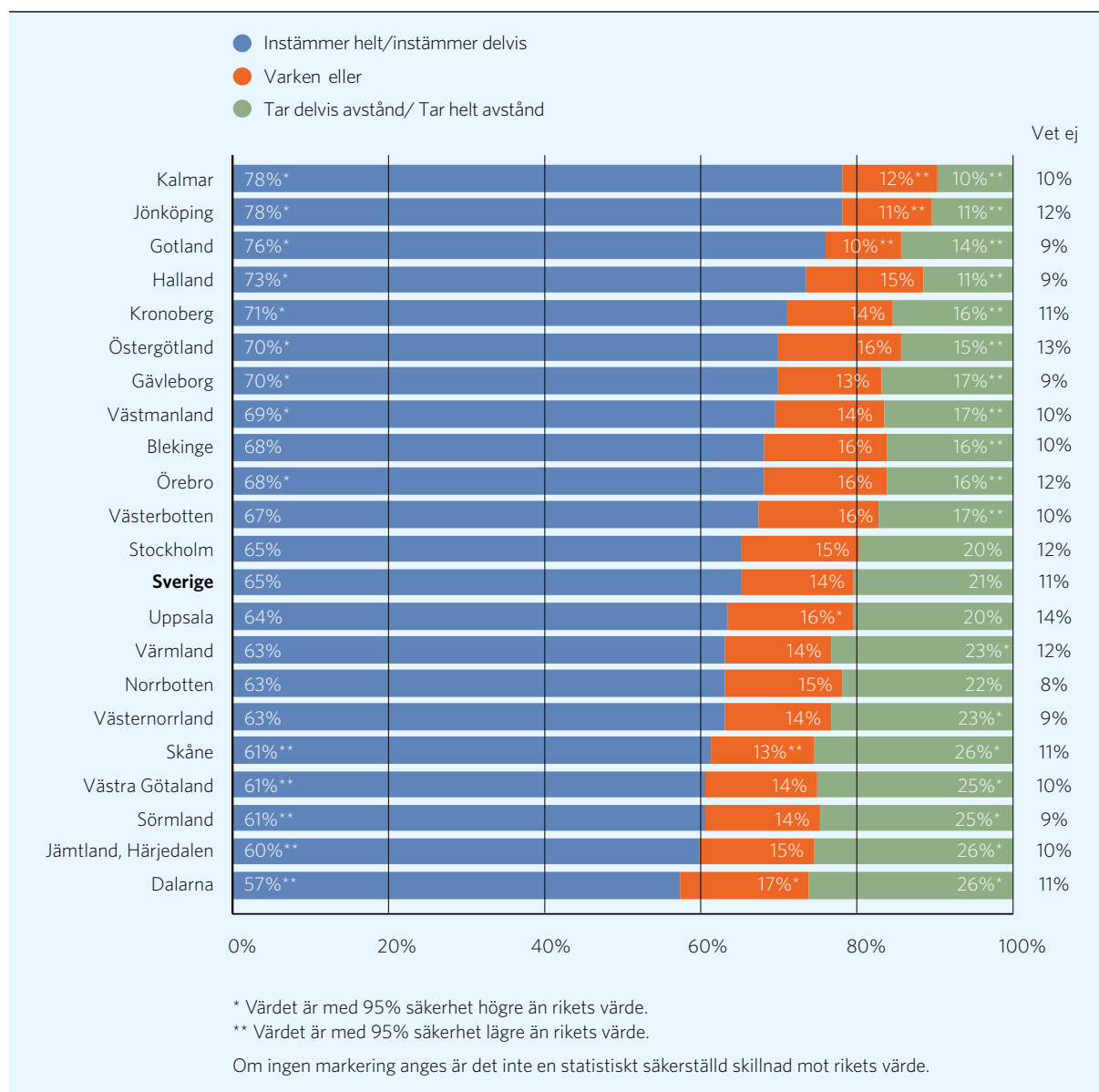
DIAGRAM 24. I mitt landsting/min region är väntetider till besök och behandling på sjukhus rimliga. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

Män tycker i ungefär lika hög utsträckning som kvinnor att väntetider till besök och behandling på sjukhus är rimliga. Bland män är andelen instäm-

mande svar 50 procent och bland kvinnor är motsvarande andel 52 procent.

DIAGRAM 25. I mitt landsting/min region är väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler rimliga, svar fördelat geografiskt

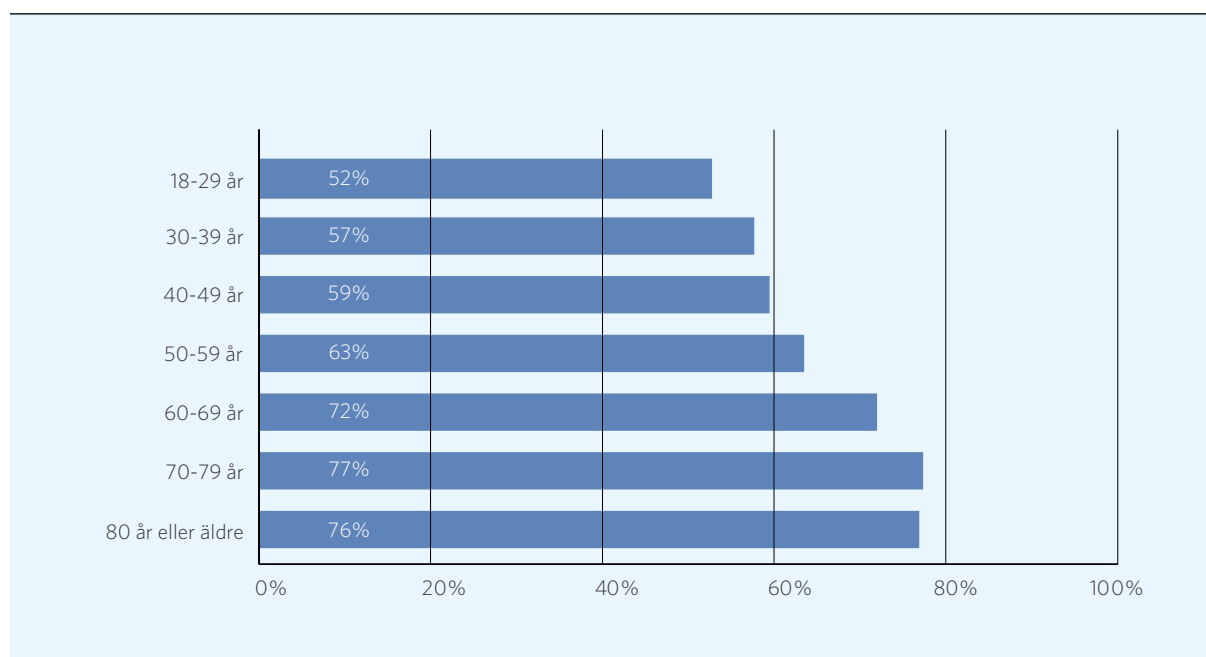
Väntetider till besök på hälso-/vårdcentral

Väntetider till hälso-/vårdcentraler upplevs mer rimliga än för sjukhus

Det är en högre andel av befolkningen, 65 procent, som håller med om att väntetider för besök på hälso-/vårdcentraler är rimliga jämfört med motsvarande fråga för besök och behandling på sjukhus, där 51 procent anser det. Invånarnas uppfattning

om väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler varierar stort över landet. I Kalmar och Jönköping finns högst andel som instämmer i påståendet och i Dalarna finns lägst andel instämmande.

DIAGRAM 26. I mitt landsting/min region är väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler rimliga. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på åldersgrupper

Äldre personer mest nöjda med väntetider

Andelen som anser att väntetider till hälso-/vårdcentraler är rimliga ökar med stigande ålder. Bland 18–29 åringar är andelen som lägst och bland de som är 70 år eller äldre är andelen som högst.

Det är vanligare bland personer med bra eller mycket bra allmänt hälsotillstånd att instämma i att väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler är rimliga. Personer som anger att de har sämre allmänt hälsotillstånd tycker i lägre grad att väntetider är rimliga.

Det är en något högre andel kvinnor än män som tycker att väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler är rimliga. Bland kvinnor är andelen instämmande 67 procent och bland män är andelen 63 procent. De som har grundskoleutbildning respektive är födda i Sverige eller övriga Norden instämmer i högre grad än övriga att väntetiderna är rimliga.

DIAGRAM 27. I mitt landsting/min region är väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler rimliga. Andel som instämmer helt eller delvis, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

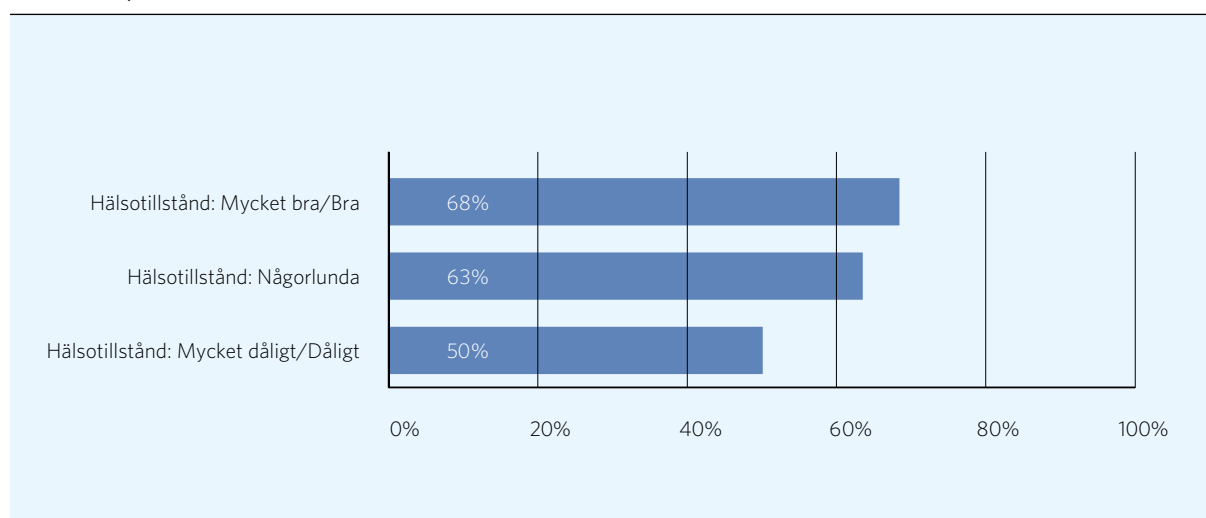
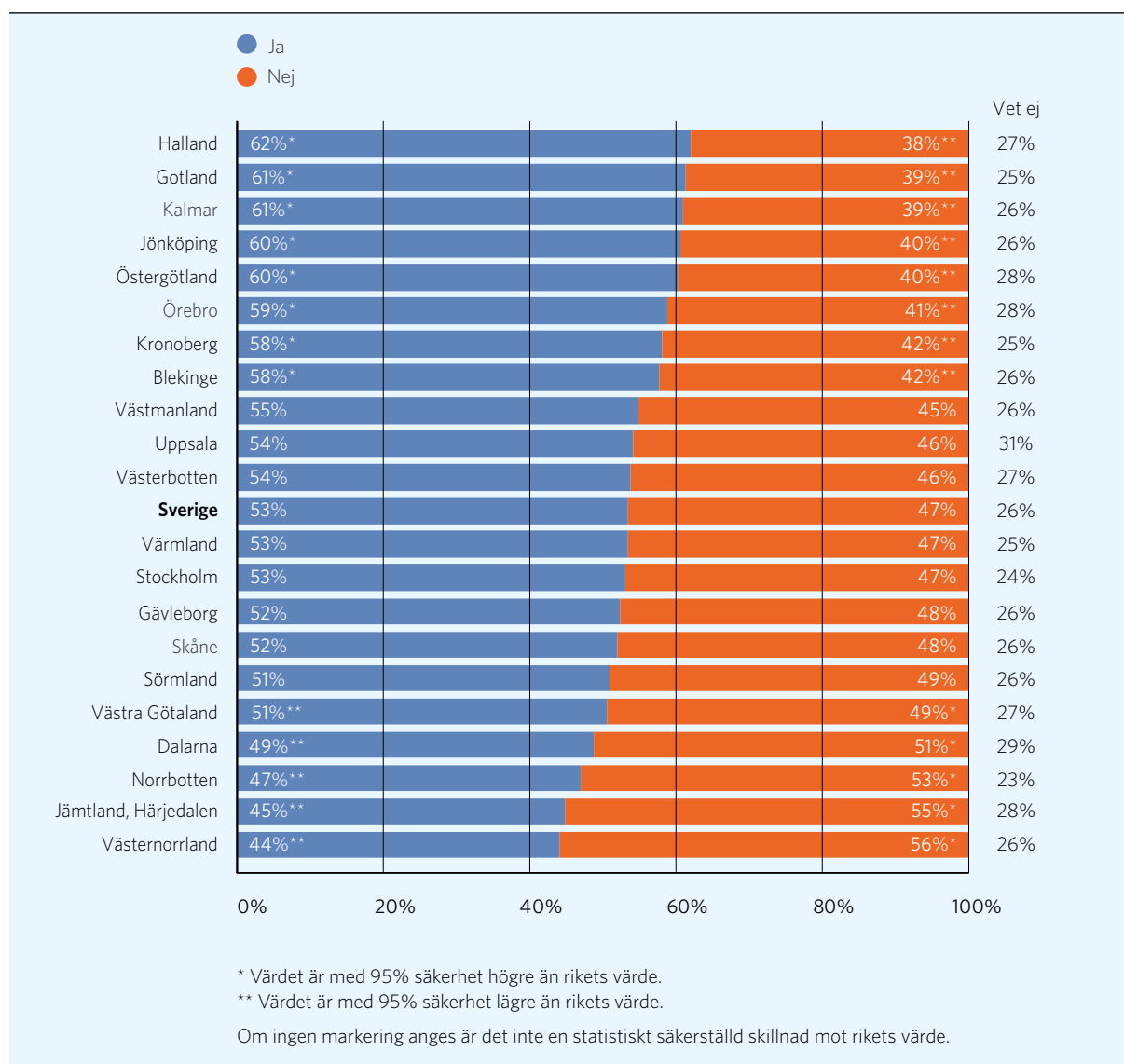

DIAGRAM 28. Målet för hälso- och sjukvården är god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Uppfattar du att vården ges på lika villkor, dvs. att behovet av vård avgör, inte något annat? Svar fördelat geografiskt

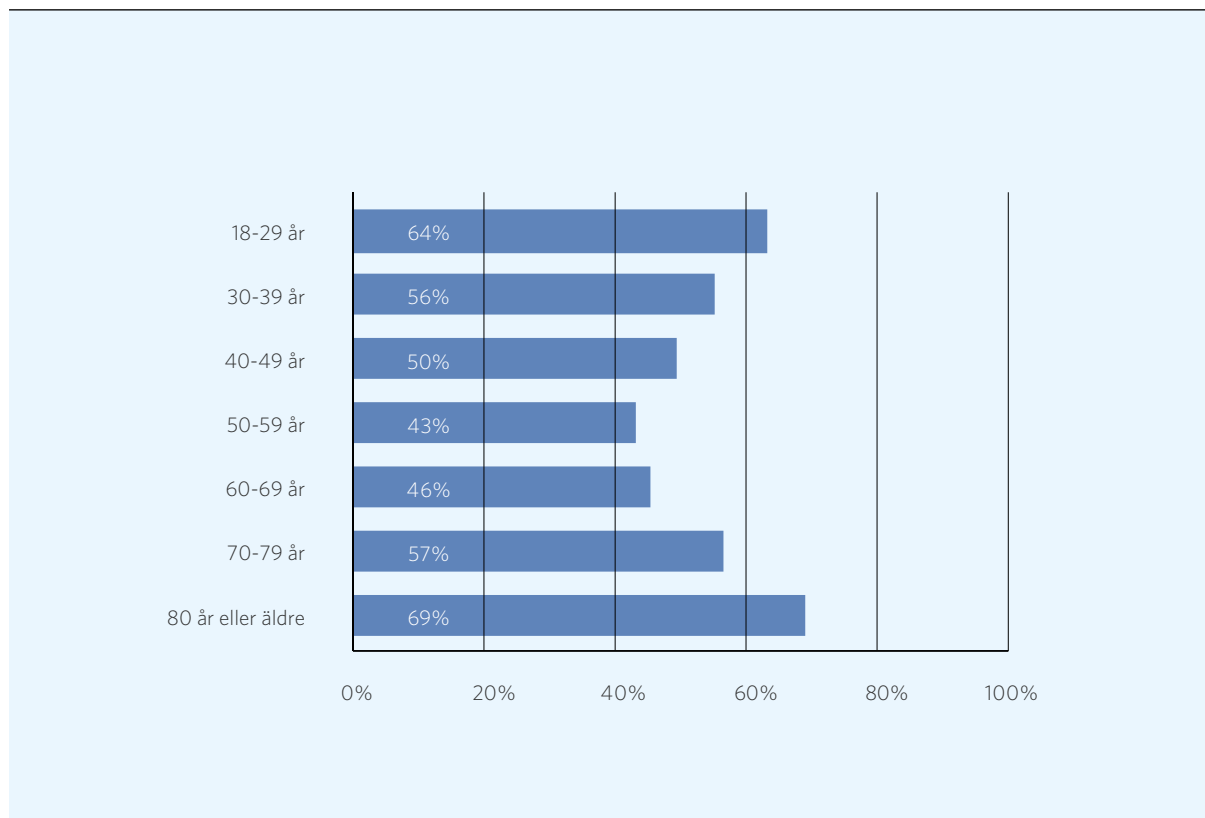
Vård på lika villkor

Delade åsikter bland invånarna

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor. När invånarna får frågan om de uppfattar att vården ges på lika villkor, det vill säga att behovet av vård avgör och inte något annat, är det omkring tre av fyra som kan ta ställning.

Bland de invånare som har en åsikt är det drygt hälften som tycker att vård ges på lika villkor. Personer i Halland upplever i högst utsträckning att vården ges på lika villkor medan invånare i Västernorrland samt Jämtland och Härjedalen i lägst grad svarar att så är fallet.

DIAGRAM 29. Andel som uppfattar att vården ges på lika villkor, svar fördelat på åldersgrupper

Stora attitydskillnader mellan olika grupper

Personer som är i åldern 50–69 år anser i lägre grad att vården ges på lika villkor. De som ingår i den yngsta respektive äldsta åldersgruppen instämmer i högst grad i påståendet.

DIAGRAM 30. Andel som uppfattar att vården ges på lika villkor, svar fördelat på allmänt hälsotillstånd

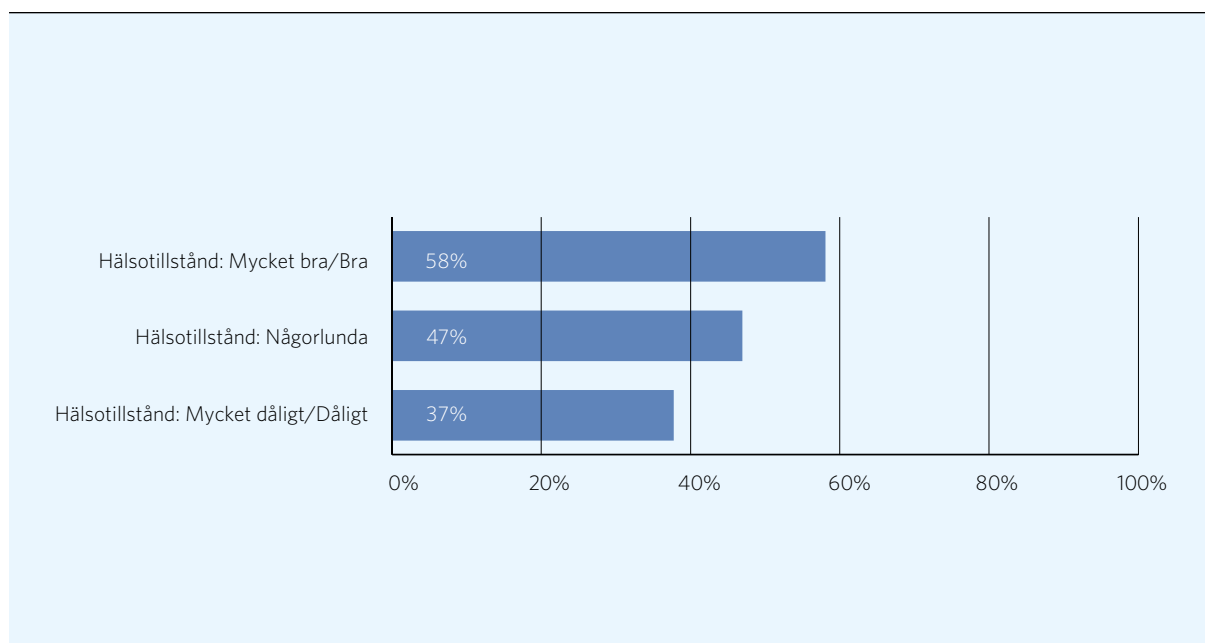
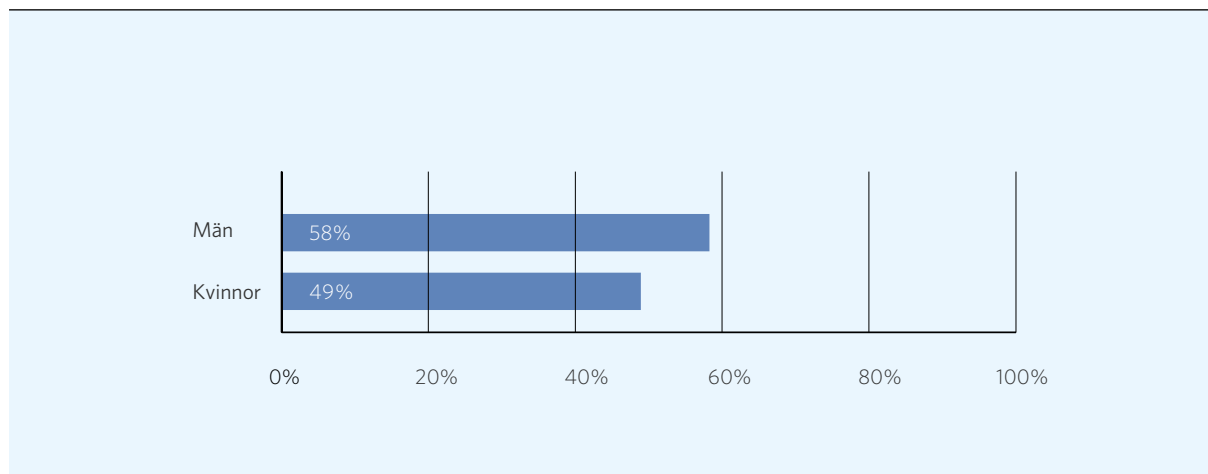

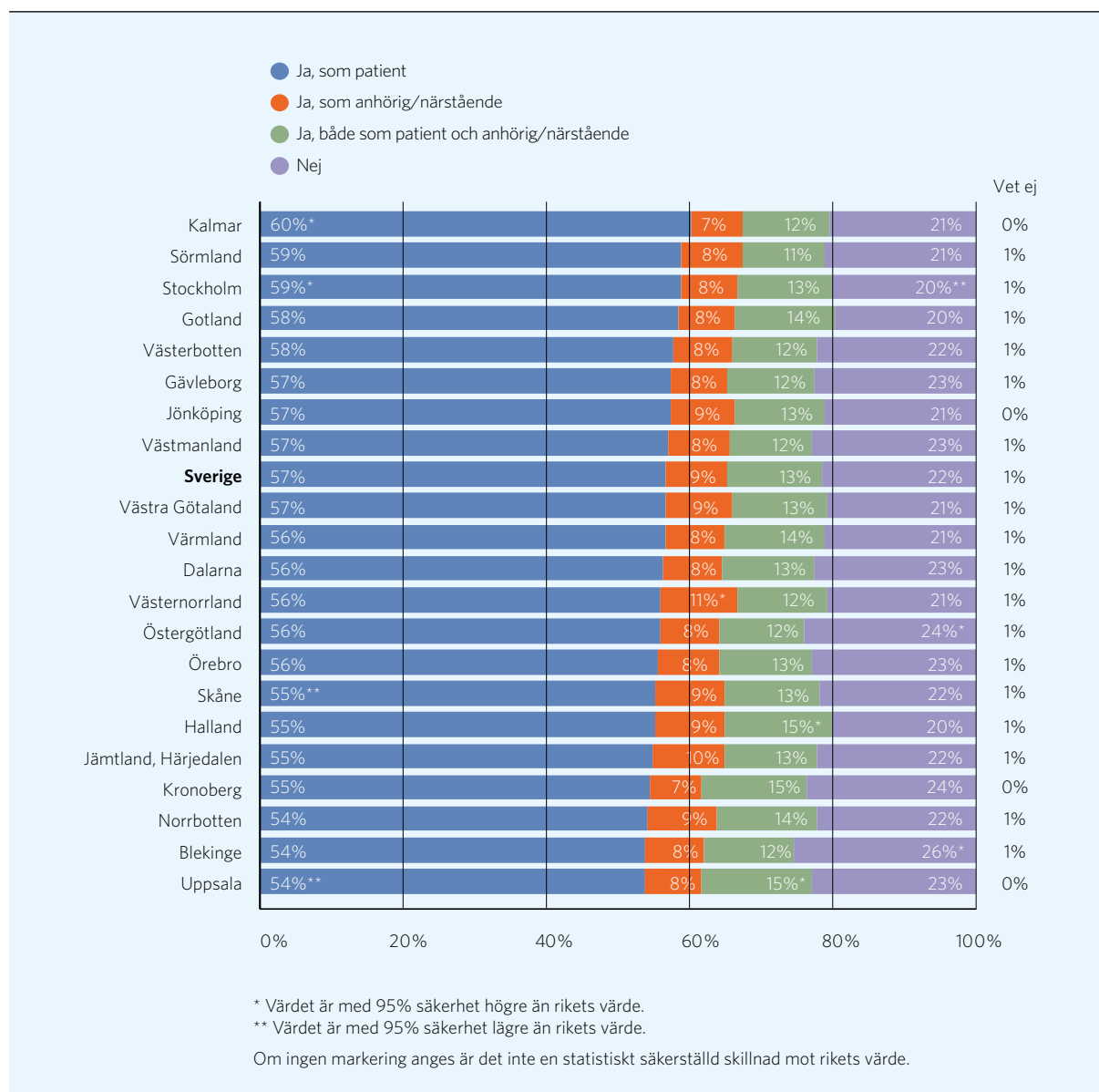
DIAGRAM 31. Andel som uppfattar att vården ges på lika villkor, svar fördelat på kön

Personer med sämre allmänt hälsotillstånd är den grupp som i lägst utsträckning upplever att vården ges på lika villkor.

Män tycker i högre grad än kvinnor att vården ges på lika villkor. Även bland personer med enbart grundskoleutbildning respektive de som är födda utanför Norden är andelen som svarat att vården ges på lika villkor högre.

DIAGRAM 32. Har du någon gång under de senaste 6 månaderna besökt hälso- och sjukvården? Svar fördelat geografiskt

Besökt hälso- och sjukvården

57 procent av befolkningen har någon gång under de senaste sex månaderna besökt hälso- och sjukvården som patient. 9 procent har besökt hälso- och sjukvården som anhörig/närstående och en något högre andel, 13 procent, har gjort det både som pa-

tient och anhörig/närstående. Andelen som har besökt sjukvården, antingen som patient eller som anhörig, varierar mellan 74 och 80 procent i de olika landstingen/regionerna.

Svar utifrån olika grupper

När svarsgrupperna kön, ålder, födelseland, hälso-tillstånd och utbildningsnivå har studerats utifrån mönster i resultaten framstår att ålder och hälso-tillstånd är två faktorer som har stor betydelse för vilken attityd man har till hälso- och sjukvården. Baserat på detta har sex utmärkande grupper i datamaterialet identifierats. Detta gör det möjligt att göra djupare analys av grupperna och deras respektive egenskaper och attityder. Underlaget kan sedan ge vägledning till inom vilka områden som det är viktigt för landstingen och regionerna att göra anpassade åtgärder i syfte att planera, leda och styra hälso- och sjukvården.

De utmärkande grupper som identifierats är följande:

- › Personer med bra hälsa och 18–39 år
- › Personer med bra hälsa och 40–69 år
- › Personer med bra hälsa och 70 år eller äldre
- › Personer med dålig eller någorlunda bra hälsa och 18–39 år
- › Personer med dålig eller någorlunda bra hälsa och 40–69 år
- › Personer med dålig eller någorlunda bra hälsa och 70 år eller äldre

De olika grupperna bygger på respondenternas egna bedömningar av deras allmänna hälsotillstånd samt vilken åldersgrupp de tillhör. I tabell 1 redovisas hur respektive grupp utmärker sig.

TABELL 1.

Andel som instämmer helt/delvis respektive har stort/ ganska stort förtroende	Bra hälsa och 18-39 år	Bra hälsa och 40-69 år	Bra hälsa och >70 år	Dålig/ någorlunda hälsa och 18-39 år	Dålig/ någorlunda hälsa och 40-69 år	Dålig/ någorlunda hälsa och > 70 år	Totalt
Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver.	87%	87%	93%	68%	75%	86%	84%
I min region/mitt landsting är väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler rimliga.	58%	68%	81%	45%	59%	71%	65%
I min region/mitt landsting är väntetider till besök och behandling på sjukhus rimliga.	45%	53%	70%	33%	43%	60%	51%
Hur stort/litet förtroende har du för hälso-/vårdcentraler i din region/ditt landsting?	58%	63%	79%	37%	46%	65%	60%
Hur stort eller litet förtroende har du för sjukhusen i din region/ditt landsting?	69%	71%	83%	48%	57%	72%	68%
Hur stort eller litet förtroende har du för hälso- och sjukvården i sin helhet i din region/ditt landsting?	63%	63%	76%	38%	46%	61%	60%
Hur stort eller litet förtroende har du för 1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon, 1177?	65%	65%	73%	53%	53%	65%	63%
Hur stort eller litet förtroende har du för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa och vård via webben, 1177.se?	71%	62%	63%	57%	50%	54%	61%

Bra hälsa och 18–39 år

Dessa personer är 18–39 år och bedömer själva att deras allmänna hälsotillstånd är bra eller mycket bra. 21 procent av befolkningen ingår i denna grupp. Personer i denna grupp har i högre grad än andra en universitets- eller högskoleutbildning.

- Personer i denna grupp har i lägre grad än andra besökt hälso- och sjukvården som patient under de senaste sex månaderna. De har däremot i högre grad besökt sjukvården som anhörig eller närstående.
- Gruppen har en något mindre positiv uppfattning om väntetider till besök på hälso-/vårdcentraler samt till besök och behandling på sjukhus, jämfört med genomsnittet av befolkningen.
- I denna grupp är det vanligare att man har ett stort förtroende för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa och vård via webben.
- Denna grupp har ett klart större förtroende för hälso-/vårdcentraler, sjukhus respektive hälso- och sjukvården i sin helhet, jämfört med personer i samma åldersgrupp som anser sig ha dålig eller någorlunda god hälsa. De uppger även i klart högre grad att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver.

Bra hälsa och 40–69 år

Dessa personer är 40–69 år och bedömer själva att deras allmänna hälsotillstånd är bra eller mycket bra. 33 procent av befolkningen ingår i denna grupp. Personerna har i högre utsträckning en universitets- eller högskoleutbildning jämfört med ett genomsnitt av befolkningen.

- Dessa har i lägre grad än andra besökt hälso- och sjukvården som patient under de senaste sex månaderna, men har däremot i högre utsträckning besökt sjukvården som anhörig eller närstående.
- Gruppen har genomgående en något mer positiv uppfattning i de olika attitydfrågorna, jämfört med ett genomsnitt av befolkningen.
- Gruppen upplever i klart högre grad att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver, jämfört med personer i samma åldersgrupp men med dålig eller någorlunda god hälsa. De anser även i klart högre utsträckning att de har förtroende för hälso-/vårdcentraler, sjukhus respektive hälso- och sjukvården i sin helhet samt att vård ges på lika villkor.

Bra hälsa och >70 år

Dessa personer är 70 år eller äldre och bedömer själva att deras allmänna hälsotillstånd är bra eller mycket bra. 12 procent av befolkningen ingår i denna grupp. Personer i denna grupp har i högre grad än andra en grundskoleutbildning som högsta slutförda utbildning.

- I denna grupp är det mindre vanligt att man besökt sjukvården som patient, jämfört med personer i samma åldersgrupp men med dålig eller någorlunda god hälsa.
- Dessa personer anser i hög grad att de har tillgång till den vård som de behöver.
- Gruppen har överlag en klart mer positiv uppfattning i frågorna jämfört med genomsnittet av befolkningen. Undantaget är frågan om 1177 Vårdguiden via webben där resultaten ligger i nivå med genomsnittet. En hög andel svarar att de inte har någon uppfattning om Vårdguiden via webben.

Dålig eller någorlunda bra hälsa och 18–39 år

Dessa personer är 18–39 år och bedömer själva att deras allmänna hälsotillstånd är någorlunda bra, dåligt eller mycket dåligt. Sju procent av befolkningen ingår i denna grupp. Kvinnor och personer födda utanför Europa är överrepresenterade i denna grupp. De har i högre utsträckning än andra en gymnasieutbildning som högsta slutförda utbildning.

- Gruppen har i högre utsträckning än personer i samma åldersgrupp, men med bra hälsa, besökt sjukvården under det senaste halvåret.
- Personer i denna grupp anser i lägre grad än andra att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver.
- Detta är den grupp som har minst positiv uppfattning i de olika attitydfrågorna. För flertalet frågor ligger resultaten klart under ett genomsnitt av befolkningen.

Dålig eller någorlunda bra hälsa och 40–69 år

Dessa personer är 40–69 år och bedömer själva att deras allmänna hälsotillstånd är någorlunda bra, dåligt eller mycket dåligt. 16 procent av befolkningen ingår i denna grupp. Könsfördelning respektive utbildningsnivå är ungefär som genomsnittet bland befolkningen.

- Gruppen har i högre utsträckning än personer i samma åldersgrupp, men med bra hälsa, besökt hälso- och sjukvården under det senaste halvåret.
- Personer i denna grupp anser i lägre grad än andra att de har tillgång till den hälso- och sjukvård som de behöver.
- Gruppen har genomgående en mindre positiv uppfattning i de olika attitydfrågorna jämfört med genomsnittet av befolkningen.
- Dessa personer uppfattar i lägre grad att vården ges på lika villkor.

Dålig eller någorlunda bra hälsa och 70 år eller äldre

Dessa personer är 70 år eller äldre och bedömer själva att deras allmänna hälsotillstånd är någorlunda bra, dåligt eller mycket dåligt. Tio procent av befolkningen ingår i denna grupp. De är i högre grad kvinnor och har i högre utsträckning en grundskoleutbildning som högsta slutförda utbildning.

- I denna grupp är det vanligare att man besökt hälso- och sjukvården som patient under de senaste sex månaderna.
- Gruppen har överlag en något mer positiv uppfattning i de olika attitydfrågorna, med undantag för frågan om 1177 Vårdguiden via webben där personerna instämmer i lägre grad jämfört med genomsnittet. En hög andel i denna grupp svarar att de inte har någon uppfattning om Vårdguiden via webben.
- De uppfattar i lägre utsträckning att vården ges på lika villkor, jämfört med andra personer i samma åldersgrupp som anser sig ha en bra hälsa.

Bilagor

Bilaga 1: Antal svar per landsting och region

Bilaga 2: Fakta om respondenterna

BILAGA 1

TABELL 2. Antal svar per landsting och region

Landsting/region	Antal strata	Ordinarie urval 2016	Extra urval 2016	Totalt urval 2016	Totalt antal svar 2016
Landstinget Blekinge	5	1 000	0	1 000	1 000
Landstinget Dalarna	-	1 000	0	1 000	1 001
Landstinget i Kalmar län	-	1 000	0	1 000	1 000
Landstinget i Uppsala län	-	1 000	0	1 000	1 001
Landstinget Sörmland	-	1 000	0	1 000	1 001
Landstinget i Värmland	-	1 000	0	1 000	1 002
Landstinget Västernorrland	3	1 000	0	1 000	1 000
Landstinget Västmanland	-	1 000	0	1 000	1 001
Norrbottnens läns landsting	4	1 000	1 000	2 000	2 003
Region Gotland	-	1 000	0	1 000	1 000
Region Gävleborg	4	1 000	0	1 000	1 002
Region Halland	6	1 000	500	1 500	1 504
Region Jönköpings län	-	1 000	0	1 000	1 001
Region Kronoberg	-	1 000	0	1 000	1 001
Region Jämtland Härjedalen	-	1 000	0	1 000	1 000
Region Skåne	4	1 000	5 000	6 000	6 005
Region Örebro län	-	1 000	0	1 000	1 000
Region Östergötland	-	1 000	0	1 000	1 000
Stockholms läns landsting	39	1 000	6 800	7 800	7 837
Västerbottens läns landsting	-	1 000	0	1 000	1 000
Västra Götalandsregionen	58	1 000	7 100	8100	8 120
Totalt	123	21 000	20 400	41 400	41 479

BILAGA2

TABELL 3. Fakta om respondenterna

Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?	Antal	Andel
Mycket bra	9 520	23%
Bra	17 456	42%
Någorlunda	10 935	26%
Dåligt	2 798	7%
Mycket dåligt	575	1%
Kön	Antal	Andel
Man	18 746	45%
Kvinna	22 327	54%
Okänt	406	1%
Ålder	Antal	Andel
18-29 år	5 706	14%
30-39 år	5 297	13%
40-49 år	6 192	15%
50-59 år	6 588	16%
60-69 år	7 865	19%
70-79 år	6 453	16%
80 år eller äldre	3 378	8%
Vilken är din högsta slutförda utbildning/examen?	Antal	Andel
Grundskola	6 260	15%
Gymnasieskola	14 691	36%
Universitet/högskola	15 431	37%
Annan utbildning	4 827	12%
Är du född i:	Antal	Andel
Sverige	35 903	87%
Övriga Norden	1 388	3%
Övriga Europa (Ryssland och Turkiet räknas till Europa)	1 731	4%
Övriga världen	2 160	5%

Hälso- och sjukvårdsbarometern 2016

Befolkningens attityder till, kunskaper om och erfarenheter av hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvårdsbarometern är en årlig nationell befolkningsundersökning med syftet att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos tidigare, nuvarande och framtida patienter och närstående. Befolkningens syn på hälso- och sjukvården är ett viktigt perspektiv att ha med i arbetet med att planera, leda, styra och förbättra landstingens och regionernas verksamhet. Att följa upp befolkningens förtroende, upplevelse av tillgång till sjukvård och inställningar i olika frågor är en viktig del för att kunna föra en demokratisk dialog och identifiera förbättringsområden. Hälso- och sjukvårdsbarometern har utvecklats utifrån tidigare Vårdbarometern och har från och med 2016 ett nytt upplägg med en mixad datainsamlingsmetod. Syftet med förändringen är att få ett mer modernt insamlingssätt som bidrar till en ökad tillförlitlighet genom att få bättre representativitet i olika befolkningsgrupper.

Undersökningen har genomförts i samtliga landsting och regioner. Arbetet samordnas av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Rapporten är en sammanfattning av resultaten från 2016 års undersökning.

